

Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev.

URADNI LIST

Ljubljanske in mariborske oblasti.

Vsebina:

325. Zakon, s katerim se podaljšuje rok za podpisovanje delnic Privilegirane agrarne banke.

326. Invalidski zakon.

327. Navodilo za ocenjanje pridobitne nesposobnosti vojnih invalidov. Razglasi raznih uradov in oblastev.

Zakoni in kraljevske uredbe.

325.

Mi

Aleksander I.,

po milosti božji in narodni volji
kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev,

predpisujemo in proglašamo na predlog Našega ministra za poljedelstvo in po zaslišanju predsednika Našega ministrskega sveta in Našega ministra za notranje posle

Zakon,

s katerim se podaljšuje rok za podpisovanje delnic Privilegirane agrarne banke.*

§ 1.

Rok za podpisovanje delnic Privilegirane agrarne banke se podaljšuje do vštete dne 15. julija 1929.

§ 2.

Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše, obvezno moč pa dobi, ko se razglasi v »Službenih Novinah».

V Beogradu, dne 21. junija 1929.

Aleksander S. r.

Minister za poljedelstvo:

dr. Frangeš s. r.

Videl in pritisnil

državni pečat

čuvár državnega pečata,

minister pravde:

dr. M. Srškić s. r.

(L. S.)

Predsednik

ministrskega sveta,

minister

za notranje posle,

častni adjutant

Njegovega Veličanstva

kralja,

divizijski general:

Peter Živković s. r.

326.

Mi

Aleksander I.,

po milosti božji in narodni volji
kralj Srbov, Hrvatov in Slovencev,

predpisujemo in proglašamo na predlog Našega ministra za socialno politiko in narodno zdravje in po zaslišanju predsednika Našega ministrskega sveta

Invalidski zakon.**

Obče odredbe.

§ 1.

Državna zaščita in pomoč po odredbah tega zakona pripada:

* »Službene Novine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca» z dne 27. julija 1929., št. 173/LXXII.

** »Službene Novine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca» z dne 13. julija 1929., št. 161/LXVI.

- 1.) vojnim invalidom; in
- 2.) rodbinam in roditeljem (§ 37.) bojnikov:
 - a) padlih v vojni;
 - b) umrlih med vojno za dobljenimi ranami, poškodbami ali pohabami ali za boleznimi, dobljenimi pri opravljanju obvezne in odrejene vojaške dolžnosti;
 - c) pogrešanih v bojih, o katerih pa se zanesljivo ve, da niso niti pobegnili niti se vdali sovražniku; in
 - č) umrlih vojnih invalidov.

§ 2.

Državno zaščito in pomoč imajo tudi dobrovoljci, tujci ali državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, če se bore kot dobrovoljci v vrstah vojske in mornarice kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter izpolnjujejo tudi ostale pogoje po odredbah tega zakona.

§ 3.

Tuji državljani in njih rodbine imajo pravico do zaščite in pomoči po odredbah tega zakona, če služijo in se bore med vojno v vrstah vojske in mornarice kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, če izpolnjujejo pogoje tega zakona in ne prejema nobene pomoči od države, ki ji pripadajo.

Invalidi tujih držav uživajo vse pravice po tem zakonu, razen invalidnine, toliko, kolikor daje država, ki ji pripadajo, iste pomoči našim invalidom.

§ 4.

Za vojnega invalida se smatra oni državljan kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki dobi kot bojniki od dne, ko se napove vojna, ali ob prvih spopadih na meji pa do dne, ko izide ukaz za povrnitev vojske in mornarice iz vojnega stanja v redno stanje, brez lastne krivde rano, poškodbo ali pohabo s posledicami na funkcijo posrednih telesnih delov, pa se zbog tega tudi njegova sposobnost za pridobitno delo izgubi ali zmanjša v toliki meri, da se prizna bojniki po odredbah tega zakona za vojnega invalida.

Za bojnika se smatra: častnik, podčastnik, kaplar, mornar in redov-obveznik (iz kadra in rezerve), ki spada pod vojaško obveznost in ki opravlja med vojno pri vojski ali mornarici kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev odrejeno obvezno vojaško dolžnost.

Za pogrešanega se smatra oni bojniki, o katerem ne prispe v šestih mesecih od dne, ko izide ukaz za povrnitev vojske in mornarice iz vojnega stanja v redno stanje, nobena zanesljiva vest, pa se v tem roku ali tudi po njem proglasi za pogrešanega s pravnoveljavno rešitvijo pristojnega sodišča.

K rodbini se štejejo: zakonita žena, zakonski otroci, priznani nezakonski otroci in otroci, zakonito posvojeni (adoptirani) do začetka vojne.

§ 5.

Pravice do državne zaščite in pomoči nimajo:

1. Bojniki:

- a) ki so se vdali sovražniku;
- b) ki pobegnejo ali zapuste obvezno vojaško dolžnost;
- c) ki se kaznujejo z izvršno sodbo vojaških ali civilnih sodišč zaradi dejanj, izvršenih med vojno;

z robijo ali zatočenjem, izgubo čina in vojaške, odnosno civilne časti; ki se kaznujejo z zaporom, daljšim od enega leta ali do enega leta, zaradi kaznivih dejanj in dejanj, storjenih iz koristoljublja, ali tudi zaradi dejanj, ki škodujejo ugledu častnikov ali koristim vojske;

č) ki pohabijo sami sebi.

2. Rodbine in roditelji:

- a) zgoraj naštetih bojnikov pod a), b), c) in č);
- b) bojnikov, ki se kaznujejo s smrtjo.

I. poglavje.

Vrste državne zaščite in pomoči.

§ 6.

Država daje te-le vrste zaščite in pomoči:

I. Vojnim invalidom:

- 1.) dosmrtno ali začasno vzdrževanje v invalidskih domovih;
- 2.) invalidnino;
- 3.) proteze in druge ortopedske pomočke;
- 4.) brezplačno zdravljenje;
- 5.) pouk;
- 6.) posredovanje dela in prvenstvo pri dobivanju državne ali samoupravne službe;
- 7.) pomoč za ustanovitev ali izboljšavo samostalnega pridobitnega položaja;
- 8.) brezplačno vožnjo; in
- 9.) pogrebne stroške.

II. Rodbinam po § 1. tega zakona:

- 1.) invalidsko podporo;
- 2.) pohabljenim brezplačno zdravljenje in apariranje v ortopedskih zavodih in brezplačno vožnjo; in
- 3.) pouk.

III. Roditeljem: denarno pomoč in brezplačno vožnjo zaradi zdravniško-komisijskega pregleda po odredbah tega zakona.

I. del.

Vojnim invalidom:

1. Vzdrževanje.

§ 7.

Popolnoma nesposobni vojni invalidi s 100 % onesposobljenosti z dodatkom, ki jim je treba za običajno življenje tuje pomoči, imajo pravico, biti sprejeti v posebne invalidske domove, kjer dobivajo vse potrebno oskrbovanje in vzdrževanje, bodisi dosmrtno, bodisi začasno.

Dokler se vzdržujejo v invalidskem domu, prejema tretjino svoje osebne invalidnine, ostanek pa se daje njih rodbini, če so siromašni.

2. Invalidnina.

§ 8.

Bojniki, ki se priznajo po §§ 1. in 4. tega zakona za vojne invalide, se dele na deset skupin po ugotovljenih odstotkih onesposobljenosti.

V I. skupino spada oni vojni invalid, čigar onesposobljenost se ugotovi s 100 % z dodatkom, in poleg tega, da mu je treba za običajno življenje tudi tuje pomoči.

V	II. skupino s	100 %.
V	III. skupino z	90 %.
V	IV. skupino z	80 %.
V	V. skupino s	70 %.
V	VI. skupino s	60 %.
V	VII. skupino s	50 %.
V	VIII. skupino s	40 %.
V	IX. skupino s	30 %.

Onesposobljenost pod 30 % se ne jemlje v pošte.

Onesposobljenost se ocenja po odredbah tega zakona in po navodilu za ocenjanje invalidnosti, ki ga predpiše minister za socialno politiko in narodno zdravje.

§ 9.

Siromašnim invalidom VI., V., IV. in III. skupine, starejšim od 70 let, se zvišuje stopnja invalidnosti za 10 %.

§ 10.

Letna invalidnina za poedine skupine iz § 8. tega zakona znaša:

Skupine in odstotki nesposobnosti	IX.	VIII.	VII.	VI.	V.	IV.	III.	II.	I.	Čin in zvanje
	30 %	40 %	50 %	60 %	70 %	80 %	90 %	100 %	100 % z dodatkom	
	540 Din	720 Din	1.400 Din	1.800 Din	2.160 Din	2.640 Din	3.120 Din	4.800 Din	8.400 Din	Obvezniki (kaplariji in redovi)
	1.080 Din	1.440 Din	2.880 Din	3.600 Din	4.320 Din	5.280 Din	6.240 Din	9.600 Din	15.000 Din	Nižji častniki, kapelniki in vojaški duhovniki (aktivni, rezervni in upokojeni)
	2.160 Din	2.880 Din	5.760 Din	7.200 Din	8.640 Din	10.560 Din	12.480 Din	19.200 Din	30.000 Din	Višji častniki, kapelniki in vojaški duhovniki (aktivni, rezervni in upokojeni)
	3.240 Din	4.320 Din	8.640 Din	10.800 Din	12.960 Din	15.840 Din	18.720 Din	28.800 Din	45.000 Din	Generali in admirali (aktivni, rezervni in upokojeni)

Znesek invalidnine, odrejen za obveznike (kaplarje in redove), se zvišuje: pri podnaredniku za 10 %, pri naredniku pa za 20 %.

§ 11.

Prejemati invalidnino po razpredelnici § 10. tega zakona imajo pravico siromašni osebni vojni invalidi.

Siromašni invalidi, zaposleni pri samoupravnih oblastvih, imajo pravico do polovice invalidnine v času, dokler so v tej službi.

Invalidi v aktivni državni službi nimajo pravice, prejemati invalidnine. Če prestanejo biti aktivni državni uslužbenci, imajo pravico do invalidnine ob pogoju iz prvega odstavka tega paragrafa.

§ 12.

Vojni invalidi I., II., III., IV., V. in VI. skupine, ki so siromašni, dobivajo, kolikor bi jim invalidnina, odrejena glede na draginjo po § 10. tega zakona, ne zadoščala za življenje, tudi draginjsko doklado: za zakonito ženo (pri muslimanih za eno), za vsakega zakonskega, priznanega nezakonskega otroka in otroka, zakonito posvojenega do začetka vojne.

Velikost te doklade odreja minister za finance na predlog ministra za socialno politiko in narodno zdravje v soglasnosti s predsednikom vlade.

Vojni invalidi v aktivni državni službi ali upokojeni nimajo pravice do te doklade, ampak samo do doklade, ki jim pripada po specialnih zakonih kot državnim uslužbencem.

Pravice do te doklade tudi nimajo vojni invalidi, ki so zaposleni pri samoupravnih oblastvih, v času, dokler so zaposleni.

3. Proteze in drugi ortopedski pomočki.

§ 13.

Vojni invalid ima dosmrtno pravico do protez, ortopedskih čevljev in ostalih ortopedskih pomočkov, kakršna sta pač njega poškodba in poklic.

Invalid dobi delovno in estetsko protezo za zgornjo in spodnjo okončino ali po dve delovni ali dve estetski protezi. S protezo za zgornjo okončino dobi invalid par rokavic, s protezo za spodnjo okončino pa par čevljev. Specialne čevlje dobe slepi invalidi in invalidi z amputiranimi in paraliziranimi zgornjimi okončinami.

Proteze in ortopedski pomočki se dobivajo samo za poškodovane in zbog poškodb obolele telesne dele. Z ortopedskim čevljem vred dobi invalid čevljev za zdravo spodnjo okončino.

Če invalid v poznejšem življenju zaradi poškodovanega telesa ali bolezni poškoduje tudi drug telesni del ali če mu oboli tak del, ima pravico do proteze in do ostalih pomočkov tudi za ta telesni del.

§ 14.

Trajanje vsake proteze in ortopedskega aparata določi strokovna komisija v ortopedskih zavodih.

Trajanje ortopedskih čevljev se računa do osmih mesecev, čevljev na protezi za spodnjo okončino pa do enega leta, z enim popravilom enih in drugih v tem času.

Če invalid pred odrejenim rokom pokvari ali obrabi protezo ali aparat, se izvrši njiju popravilo ali zamena ob državnih stroških.

Samo če gre za namerno pokvaro ali za malomarnost, se izvrši popravilo na račun tega invalida. Vrednost takega popravila se odteza invalidu od invalidnine v korist državne blagajne v enakih mesečnih delih, ki ne smejo biti večji nego četrtina njegove osebne mesečne invalidnine. O tem odloči upravnik ortopedskega zavoda, odločbo pa izvršuje organ, pri katerem prejema invalid invalidnino.

§ 15.

Proteze, ortopedski čevlji in drugi pomočki se izdelujejo in popravljajo v državnih delavnicah ortopedskih zavodov.

Proteze, ki se ne morejo izdelati v državnih delavnicah, se nabavljajo ob državnih stroških po odobritvi ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje in po predhodnem mnenju strokovne komisije.

4. Brezplačno zdravljenje.

§ 16.

Dosmrtno pravico do brezplačnega zdravljenja in zdravljenj med zdravljenjem imajo:

1.) vsi vojni invalidi za vse rane in poškodbe, zaradi katerih so bili priznani za invalide, kakor tudi za poznejše komplikacije, ki bi se pojavile kot njih posledice;

2.) vojni invalidi I., II., III., IV. V. in VI. skupine tudi za one bolezni, ki jih dobe tekom življenja.

§ 17.

Pregledovati invalide, jim dajati pomoč ter jih pošiljati na zdravljenje mora brezplačno najbližji državni ali samoupravni zdravnik ali zdravnik urada za zavarovanje delavcev. Če teh ni, se sme obrniti invalid v ta namen tudi na najbližjega privatnega zdravnika, ki mu mora dati brezplačno pomoč.

§ 18.

Zdravljenje po odredbah § 16. tega zakona se vrši v državnih, civilnih in vojaških sanitetnih zavodih kakor tudi v samoupravnih bolnicah, in sicer samo v onih, ki jih odredi pristojni zdravnik.

Med zdravljenjem v zgoraj označenih bolnicah in zavodih ima vojni invalid: redov, kaplar in podčastnik pravico do vzdrževanja v nižjem, ostali pa do vzdrževanja v višjem razredu tega zavoda.

V ostalih bolnicah in sanitetnih zavodih kakor tudi doma se more zdraviti invalid samo ob svojih stroških.

§ 19.

Vsi sanitetni zavodi in vse bolnice iz prednjega paragrafa tega zakona morajo sprejemati invalide, poslani na zdravljenje in vzdrževanje.

Stroški za to zdravljenje in vzdrževanje vojnih invalidov obremenjuje proračun zavodov, v katerih so. Kolikor bi bili ti stroški večji, tako da bi jih omenjeni zavodi ne mogli pokriti iz lastnih sredstev, jih poravnava ministrstvo za socialno politiko

in narodno zdravje iz dohodkov «narodnega invalidskega fonda».

§ 20.

Javni in privatni zdravniki v kopališčih ali klimatskih zdraviliščih morajo dajati brezplačno zdravniško pomoč vsakemu vojnemu invalidu, ki se pošlje v to kopališče ali klimatsko zdravilišče.

Kopališča in klimatska zdravilišča morajo dati tja poslanim vojnim invalidom brezplačno vse terapevtske pomočke in stanovanje ter jih oprostiti vseh taks.

Invalide pošilja v kopališča in klimatska zdravilišča ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje ali organ, katerega pooblasti za to, toda število poslanih invalidov sme znašati v glavni sezoni do 3 %, pred glavno sezono in po njej pa do 10 % stalnih posetnikov iz minulega leta.

5. Pouk vojnih invalidov.

§ 21.

Vojni invalidi, onesposobljeni za nadaljevanje svojega prejšnjega poklica, se morejo po svojih sposobnostih ob državnih stroških izučiti za podoben poklic ali pa osposobiti za drug poklic.

Invalidom-kmetovalcem se omogoči izobrazba v naprednejšem kmetijstvu kakor tudi pouk v obrtnih in delih hišne industrije, za katere imajo sposobnost.

Ta pouk se vrši v delavnicah pri invalidskem domu in v ostalih zavodih za invalide, v državnih kmetijskih, obrtnih, industrijskih in trgovinskih šolah kakor tudi v javnih državnih tečajih, organiziranih za pouk kmetovalskega, obrtniškega in trgovskega naraščaja.

§ 22.

Siromašnim vojnim invalidom-dijakom daje ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje zaradi nadaljnega šolanja pomoč za nabavo učil in štipendije, če in kolikor ne bi bili preskrbljeni na drug način.

§ 23.

Vsi izdatki za pouk in šolanje dijakov-vojnih invalidov obremenjuje dohodke «narodnega invalidskega fonda».

Natančnejše odredbe o pogojih, načinu, kraju in trajanju pouka in šolanja kakor tudi o vzdrževanju vojnih invalidov v tem času predpiše minister za socialno politiko in narodno zdravje sporazumno z resortnimi ministri.

6. Posredovanje dela.

§ 24.

Ko se popolnjujejo mesta v državni in samoupravni službi, imajo ob enakih pogojih vojni invalidi prednost pred ostalimi prosilci.

Njih zmanjšana telesna sposobnost ne sme biti razlog, da se ne bi postavljali na službena mesta, in tudi ne, da bi se odpuščali, kjer bi mogli opravljati redne posle po svojih ostalih sposobnostih brez nevarnosti zase in za ostale državljane.

Vsa ministrstva morajo voditi evidenco o postavljanju invalidov v službo ter o tem obveščati ministrstvo za socialno politiko in narodno zdravje.

§ 25.

Vojni invalidi VII., VIII. in IX. skupine, aktivni častniki in podčastniki in državni uslužbenci (rezervni častniki, podčastniki in obvezniki) ostanejo pri četi, odnosno v pisarni v državni in samoupravni službi, če se ugotovi z zdravniško-komisijskim pregledom, da so za te službe sposobni in če to za služijo z vedenjem in sposobnostmi.

Ob istih pogojih smejo ostati v državni in samoupravni službi tudi vojni invalidi II., III., IV., V. in VI. skupine, če izrečejo željo za to.

Invalidnost ne sme biti ovira za nadaljnje napredovanje.

Pristojni ministri uredijo soglasno z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje, na kakšen način morajo ti invalidi zaradi nadaljnega napredovanja izpolnjevati zakonite pogoje, ki se zahtevajo od ostalih in ki so v zvezi s popolno telesno sposobnostjo.

Ko se upokoje, imajo pravico, naknadno urediti invalidnino, odnosno prejemke po tem zakonu, po svojem činu, odnosno zvanju, ki ga imajo ob času upokojitve.

§ 26.

Državne in samoupravne naprave za posredovanje dela morajo brezplačno in prvenstveno najti posla vojnim invalidom. V tem jih morajo podpirati vsa državna oblastva, zlasti pa organi in naprave ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje.

Poedine občine in vsa druga samoupravna telesa morajo sprejemati v svojo službo izmed vojnih invalidov, pripadnikov svoje občine, odnosno samoupravnega telesa, toliko invalidov, kolikor jih odredi po sposobnostih za tako službo po njih zaslišanju pristojno državno oblastvo. Odrejeno število ne sme biti nikoli večje nego 10 % števila službenih mest v dotični občini, odnosno pri dotičnem samoupravnem telesu.

Invalide VI. do IX. skupine, ki iščejo zaposlitve, a niso mogli biti sprejeti v državno ali samoupravno službo, morajo zaposliti večja podjetja (s preko 50 delavci) in kmetijska posestva s preko 100 ha sorazmerno z gospodarsko močjo podjetja ali posestva in s številom stalno zaposlenih delavcev, toda treba ni, da bi bilo število delavcev-invalidov večje nego 5 % skupnega števila stalno zaposlenih delavcev.

Natančnejše odredbe o tem predpiše minister za socialno politiko in narodno zdravje sporazumno z ministroma za trgovino in industrijo in za poljedelstvo.

Če ne izvršujejo predpisov tega paragrafa, se kaznujejo predsedniki občin (župani), predstavniki samoupravnih teles, podjetja, odnosno kmetijska posestva, v denarju do 5000 dinarjev. Te kazni se stekajo v «narodni invalidski fond».

§ 27.

Male prodajalnice tobaka, cigaretne papirja in vžigalic (trafike) se podeljujejo prvenstveno vojnim invalidom, odnosno vdovam bojnikov, padlih, umrlih in pogrešanih med vojno, in umrlih vojnih invalidov z nepreskrbljenimi otroki. Ko se podeljujejo nova dopustila za male prodajalnice tobaka, cigaretne papirja in vžigalic, mora odstopiti monopolna uprava sporazumno z ministrom za socialno politiko in narodno zdravje najmanj 50 % teh prodajalnic omenjenim osebam. Prav tako se morajo podeljevati vsa ostala dopustila, ki jih dajo država in občine, kakor n. pr. za bioskope, restavracije, kantine, kioske, prodajanje in razpečevanje inozemskih novin in ilustracij itd., v prvi vrsti invalidom ob istih pogojih.

Podeljena dopustila se ne morejo prenesti na drugo osebo ali organizacijo.

§ 28.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje se pooblašča, predpisati pravilnik, ki uredi v poednostih zaposlovanje invalidov po tem zakonu.

7. Pomoč za ustanovitev ali izboljšavo samostalnega pridobitnega položaja.

§ 29.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje podeljuje iz čistega dohodka «narodnega invalidskega fonda» vojnim invalidom skladno s tem zakonom pomoč za ustanovitev ali izboljšavo njih samostalnega pridobitnega položaja.

Ko se podeljuje ta pomoč, je treba jemati v poštev najprej one vojne invalide, ki so gospodarski ali socialno najsišibkejši, v večji meri onesposobljeni in z večjim številom nepreskrbljenih otrok ter dajo dovolj moralnega in osebnega jamstva, da bodo pametno in koristno uporabili podeljeno pomoč.

8. Brezplačna vožnja invalidov.

§ 30.

Vojni invalidi imajo pravico do brezplačne vožnje: podčastniki, kaplarji in redovi v III. razredu na potniškega ali mešanega vlaka in v III. razredu na morskikh, v II. razredu pa na rečnih ladjah; nižji častniki in vojaški in civilni državni uradniki v II. razredu železnice in v II. razredu na morskikh, v I. razredu pa na rečnih ladjah, višji častniki in višji uradniki v I. razredu železnice in v I. razredu na ladjah, in sicer, kadar jih kličejo in pošiljajo pristojna oblastva na zdravniški pregled, zdravljenje, zaradi protez ali drugih ortopedskih pomočkov, na pouk, ali kadar se odondod vračajo domov.

Spremljevalci vojnih invalidov I. skupine imajo prav tako pravico do brezplačne vožnje kakor invalidi, katere spremljajo v zgoraj omenjenih svrhab.

Objave za brezplačno vožnjo izdajajo in pošiljajo oblastva, ki jih kličejo, odnosno pošiljajo. Če je po zdravniškem izpričevalu nujno treba, izdajajo objave policijska (politična) oblastva, v katerih območju stalno bivajo, v spremnem aktu pa razložijo potrebo in smoter potovanja ter mu prilože zdravniško izpričevalo.

Če je vojni invalid I. skupine siromašen, ima, ko potuje v omenjene svrhe, tudi pravico, da ga prepeljejo na vozu do postaje ali pristanišča. Voz mora preskrbeti občina, iz katere invalid odhaja.

Privatna prometna podjetja, ki jih država subvencionira, morajo dajati za vožnjo iste ugodnosti.

Če potujejo vojni invalidi po privatni potrebi, imajo pravico do ugodnosti polovične vozne cene trikrat na leto.

9. Pogrebni stroški.

§ 31.

Za stroške ob pogrebu vojnega invalida se izplača takoj umrlečevi rodbini posmrtna enomesečna osebna invalidnina z dodatki po tem zakonu, ne glede na to, ali prejme za te stroške pomoč od druge strani in kakšno. To izplačilo izvrši blagajna, pri kateri se je do takrat umrlec izplačevala invalidnina.

Ženi ali otrokom umrlega vojnega invalida se izplača, ako so siromašni, kot pomoč tudi znesek njegove dotedanje dvomesečne osebne invalidnine. Do te pomoči nimajo pravice žena ali otroci aktivnih in upokojenih vojaških in civilnih državnih uslužbencev in državnih prometnih naprav. O tej pomoči odloči na prošnjo umrlečeve rodbine minister za socialno politiko in narodno zdravje; pomoč pa se izplača iz dohodkov «narodnega invalidskega fonda».

Pogreb vojnega invalida se izvrši s predpisanimi vojaškimi častmi, če je to v umrlečevem kraju mogoče.

II. del.

Rodbinam bojnikov:

1. Invalidska podpora.

§ 32.

One siromašne rodbine bojnikov, padlih, umrlih in pogrešanih med vojno, ki so zaščitene s § 1. tega zakona, uživajo invalidsko podporo, in sicer: vdova brez otrok 40 %, z enim otrokom 65 %, z dvema otrokoma 75 %, s tremi in več otroki celotno invalidnino vojnega invalida IV. skupine ustreznega čina, odnosno zvanja, po razpredelnici v § 10. tega zakona.

Vdove aktivnih častnikov, vojaških in državnih uradnikov in uslužbencev in aktivnih podčastnikov, padlih, umrlih in pogrešanih med vojno (§ 1. tega zakona), ki imajo po specialnih zakonih pravico do pokojnine, prejemajo poleg pokojnine, ki jim pripada, invalidsko podporo, in sicer: če so brez otrok, 60 %, z enim otrokom 75 %, z dvema otrokoma 85 %, s tremi ali več otroki celotno invalidnino vojnega invalida IV. skupine ustreznega čina, odnosno zvanja, po razpredelnici v § 10. tega zakona.

Rodbine umrlih vojnih invalidov I., II., III. in IV. skupine prejemajo invalidsko podporo po odredbah prvega ali drugega odstavka tega paragrafa.

Rodbine umrlih vojnih invalidov V. in VI. skupine prejemajo invalidsko podporo v zgoraj navedenih odstotkih invalidnine, ki jo je prejemal umrlec po razpredelnici v § 10. tega zakona.

Rodbine umrlih vojnih invalidov VII., VIII. in IX. skupine nimajo pravice do te podpore.

§ 33.

Sirote bojnikov, padlih, umrlih in pogrešanih med vojno (§ 1. tega zakona), brez očeta in matere in siromašne uživajo invalidsko podporo ob pogojih tega zakona, in sicer: če je ena sirota, 65 %, če sta dve, 80 %, če so tri ali jih je več, pa celotno invalidnino, določeno za vojnega invalida IV. skupine ustreznega čina, odnosno zvanja, po razpredelnici v § 10. tega zakona, toda celokupni znesek te podpore uživajo enako v enakih delih.

Invalidsko podporo po prvem odstavku tega paragrafa prejemajo tudi sirote umrlih vojnih invalidov I., II., III. in IV. skupine.

Sirote umrlih vojnih invalidov V. in VI. skupine prejemajo invalidsko podporo v označenih odstotkih invalidnine, ki jo je prejemal po razpredelnici v § 10. tega zakona umrli invalid, od katerega izvajajo svoje pravice.

Sirote umrlih vojnih invalidov VII., VIII. in IX. skupine nimajo pravice do te podpore.

Isto invalidsko podporo kakor sirote prejemajo tudi oni otroci, katerih mati je še živa, a so ji otroci sodno vzeti iz skrbstva, kakor tudi otroci, katerih mati se zopet omoži, umre ali izgubi po tem zakonu pravico do invalidske podpore ali pravico do nje prejemanja.

2. Brezplačno zdravljenje in apariranje v ortopedskih zavodih.

§ 34.

Pohabljeni rodbinski člani in pohabljeni sirote, kar jih je zaščiteno s tem zakonom, dobivajo poleg protez in drugih ortopedskih pomočkov po odredbah §§ 13. do 15. tega zakona brezplačno zdravljenje.

Za odhod v ortopedske zavode zaradi zdravljenja, opremljanja s protezami in drugimi ortopedskimi pomočki in njih popravila, nadalje za povratek domov imajo tudi brezplačno vožnjo po § 30. tega zakona.

3. Pouk otrok.

§ 35.

Da dobe vojne sirote, po možnosti pa tudi otroci oseb, zaščiteno s tem zakonom, čim boljše vzgojo, se sprejemajo prvenstveno v vse javne zavode, vojaške in civilne šole, v katerih jim dajo država ali samoupravna telesa popolno vzdrževanje. V tem primeru izgube vojne sirote, dokler so tam nastanjene, pravico, nadalje prejemati invalidsko podporo, roditelji pa pravico, nadalje prejemati dodatek, odnosno pripadajočo podporo za tega otroka.

Prvenstveno pravico imajo zgoraj omenjene osebe tudi ob podeljevanju vseh državnih in samoupravnih pomoči, če niso z njih pravili izrečno omejene na izvestne rodbine, okoliše ali družabne stanove, v katerih ni oseb, zaščiteno s tem zakonom.

§ 36.

Slepe, gluhe, duševno omejene in pohabljeni sirote kakor tudi taki otroci ostalih oseb, zaščiteno s tem zakonom, se sprejemajo brezplačno na pouk in vzdrževanje v specialne šole in zavode, da dobe obči pouk in sposobnost za življenje.

Ti otroci izgube pravico, prejemati invalidsko podporo, v času, dokler so nastanjeni v šoli ali zavodu in dobivajo v njih popolno brezplačno vzdrževanje.

III. del.

Roditeljem:

Denarna pomoč.

§ 37.

Siromašni in za pridobitno delo nesposobni roditelji, ki jim je bil padli, umrli ali pogrešani sin, zaščiteno s tem zakonom, tudi pred svojo smrtjo edini hranilec, ter nimajo in dokler nimajo drugega polnoletnega sina, dobivajo letno denarno pomoč, ki znaša: za enega roditelja 40 %, za oba roditelja pa 60 % invalidnine invalida IV. skupine ustreznega čina, odnosno zvanja, po razpredelnici v § 10. tega zakona, v enakih delih.

Do te denarne pomoči nimajo pravice oni roditelji, katerih padli, umrli ali pogrešani sin ima rodbino, ki prejema po odredbah tega zakona invalidsko podporo.

Nesposobnost roditeljev pod 60 leti starosti za pridobitno delo se ugotovi z zdravniško-komisijskim pregledom po odredbah tega zakona.

Za odhod na pregled in povratek domov imajo roditelji pravico do brezplačne vožnje po odredbah § 30. tega zakona.

II. poglavje.

Invalidnine, invalidske podpore in pomoči.

Začetek in trajanje invalidnine, invalidske podpore in pomoči.

§ 38.

Invalidnina, invalidska podpora in pomoč se prisodi in se prejema od dne prijave pristojnemu vojaškemu okrožju, odnosno invalidskemu sodišču.

Osebam, ki uživajo med vojno posebno državno pomoč za vzdrževanje ter imajo pravico do invalidske podpore in pomoči tudi po tem zakonu, pripada in se izplačuje invalidska podpora, odnosno pomoč, v popolnem znesku od prvega dne v mesecu po ustavitvi državne pomoči za vzdrževanje.

§ 39.

Vojni invalidi II., III., IV., V. in VI. skupine smejo zahtevati, da se iznova pregledajo in da se jim zviša invalidnina, če se pozneje brez njih krivde poveča stopnja njih nesposobnosti, ker so se pogoršale rane ali poškodbe, dobljene v boju. To se mora ugotoviti z zdravniško-komisijskim pregledom pri divizijskih vojaških bolnicah. Zvišana invalidnina jim teče v tem primeru od dne prijave pristoj-

nemu invalidskemu sodišču, če pa se je podala prijava prej (pred pregledom), od dne zdravniško-komisijskega pregleda.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje sme vselej odrediti revizijo pregleda.

§ 40.

Invalidska podpora in pomoč traja:

1.) za vdove do vnovične omožitve ali do smrti;
2.) za roditelje do smrti, če ne dobe prej drugega polnoletnega sina, odnosno hranilca.

Ta pomoč preneha tudi, če se oče iznova oženi ali mati iznova omoži;

3.) za otroke in sirote iz § 33. tega zakona, če niso kako drugače preskrbljeni ali osposobljeni za delo in življenje, do dovršenega 16. leta starosti.

Za otroke in sirote, ki se šolajo, traja invalidska podpora do konca šolanja, najdlje pa do dovršenega 23. leta starosti, če ne gre za primer iz §§ 35. in 36. tega zakona.

Hči-sirota izgubi pravico do invalidske podpore tudi še z omožitvijo.

§ 41.

Če častnik (aktiven in rezervni) pade ali umre med vojno, mora dajati država začasno na račun invalidske podpore njegovi rodbini (ženi in otrokom) polovico njegove plače z vsemi dodatki in prejemki, in sicer dokler ne začne prejemati prisojene invalidske podpore.

Če ta častnik nima rodbine, pač pa roditelje s pogoji iz § 37. tega zakona, se daje tem začasno samo polovica njegove plače, in sicer dokler ne začne prejemati denarne pomoči po odredbah tega zakona.

Zaradi ureditve invalidske podpore ali pomoči se je treba obrniti rodbini, odnosno roditeljem, na pristojno sodišče v dveh mesecih od dne, ko se uradno razglasi smrt osebe, od katere izvajajo pravice. Če v tem roku ne predlože prijave, se jim ustavi nadaljnje začasno izplačevanje označenih prejemkov.

Izguba in ustavev invalidnine, invalidske podpore in pomoči.

§ 42.

Pravico do osebne invalidnine, invalidske podpore, pomoči in ostale zaščite po odredbah tega zakona izgube za vselej vojni invalidi, njih rodbine in roditelji v naslednjih primerih:

1.) če se spoznajo ob reviziji pregleda za sposobne ali osposobljene;

2.) če izstopijo iz državljanstva, vstopijo v službo tuje države ali se izselijo na stalno prebivanje izven domovine.

Oni, ki se najdlje v treh letih od dne odhoda vrnejo v domovino, dobe naknadno od dne povratka pravico, uživati državno zaščito in pomoč, če izpolnjujejo še nadalje pogoje tega zakona;

3.) če uporabijo slepilo ali lažne dokumente ali če simulirajo bolezen ali če se hote poškodujejo ali pohabijo; če se prijavijo in se pregledajo na dveh krajih ali če uporabijo druga nedovoljena sredstva, da bi se jim prisodila ali odmerila višja invalidnina, odnosno podpora ali pomoč, kot jim pripada po tem zakonu. To pravico izgube za vselej tudi osebe, zaščitene s tem zakonom, ki pomagajo v ta namen komu drugemu;

4.) če ne naznanijo svoji davčni upravi, pri kateri prejemajo invalidnino, podporo ali pomoč, izprememb v svojem imovinskem in združnem stanju kakor tudi ostalih izprememb, ki provzročijo izprememb odločbo o pravici do državne zaščite in pomoči;

5.) če delajo in služijo zoper koristi države ali če se obsodijo zaradi kaznivih dejanj zoper državo in njeno ureditev;

6.) če se kaznujejo, ker so razžalili vladarja in njegov dom;

7.) če se kaznujejo s smrtjo, robijo, zatočenjem ali če izgube civilno ali vojaško čast, bodisi po izvršni sodni sodbi, bodisi po zakonu samem;

8.) če se kaznujejo z zaporom, daljšim od enega leta, in ima kazneni posledico izgubo čina, odnosno zvanja, ali na kazneni zapor enega leta ali tudi manjšo od enega leta, toda zaradi dejanj, storjenih iz koristoljubja;

9.) če je ostavki, ki jo poda aktivni častnik, in razrešitvi rezervnega častnika povod njiu vedenje, ponašanje in opravilo, ki je neprimerno, nedostojno in škodljivo za ugled častnikov ali vobče za službo pri vojski in mornarnici;

10.) če se vdado tatinstvu, pijančevanju, igranju na slepo srečo in vobče nemoralnemu življenju, ki škoduje ugledu invalidov. Vse to se mora ugotoviti s potrdilom pristojnega oblastva.

Opozorilo na vse spredaj omenjene primere mora predložiti državno, samoupravno, občinsko oblastvo, čim zve za take primere.

O izgubi invalidnine, invalidske podpore in pomoči odloči sodišče, ki je pristojno za prisojanje.

§ 43.

Invalidi, ki se kaznujejo z zaporom do enega leta zaradi dejanj, ki jih niso storili iz koristoljubja, nimajo pravice, prejemati osebne invalidnine samo v času, ko prestajajo kazen.

Invalidi, o katerih ugotovi pristojno oblastvo, da zlorablajo razne vrste zaščite in pomoči, ali da se vdajajo beračenju ali da v znatni meri zanemarjajo sebe ali svojo rodbino v materialnem ali moralnem pogledu, izgube za vselej ali samo za izvesten čas eno ali več vrst državne zaščite in pomoči, določene s § 6. tega zakona.

Če se obsodi eden izmed rodbinskih članov, za katere prejemajo invalid, odnosno njega rodbina ali roditelji po odredbah tega zakona dodatek, invalidsko podporo ali pomoč, izgubi uživalec invalidnine, invalidske podpore in pomoči glede tega člana za vselej pravico državne zaščite in pomoči.

Opozorilo na to se predloži in odločba se izda, kakor je povedano v poslednjih dveh odstavkih § 42. tega zakona.

§ 44.

Ako je žena vojnega invalida s sodbo razvezana ali ločena, ima pravico po njegovi smrti do invalidske podpore in zaščite:

1.) če ima otroke iz zakonitega zakona z razvezanim ali ločenim možem in se ti poverijo njenemu skrbstvu;

2.) če in dokler so ti njeni otroci zaščiteni s tem zakonom;

3.) če uporablja invalidsko podporo pod nadzorstvom skrbstvenega sodnika za njih preskrbovanje.

Drugače pa se prisodi invalidska podpora otrokom, ki se smatrajo potem za sirote brez očeta in matere.

§ 45.

Vdovi vojnega invalida, ki takrat, ko ji je mož umrl, ni imela otrok, se izplača, ob priliki vnovične omožitve, prav tako hčeri (siroti) ob priliki omožitve, če preneha z vnovično omožitvijo, odnosno omožitvijo, pravica do invalidske podpore, enkrat za vselej kot dota dvoletna invalidska podpora, če zahtevata to v 15 dneh po poroki od pristojnega sodišča, ki odloči o tem po predloženih dokazih. To se ne nanaša na hčer, ki uživa po § 40. tega zakona nadalje invalidsko podporo do dovršenega 23. leta.

Če se vdova vojnega invalida brez otrok ali z otroki iznova omoži z vojnim invalidom, prejema po njegovi smrti, ako ni prejela odkupa invalidske podpore po prvem možu, invalidsko podporo po § 32. tega zakona zase in za zakonske otroke iz obeh zakonov; drugače pa prejema podporo samo za otroke iz drugega zakona kakor tudi za zatečene otroke drugega moža, če imajo še nadalje pravico, uživati podporo.

Zadolževanje in prenos invalidnine, invalidske podpore in pomoči.

§ 46.

Iz invalidnine, invalidske podpore, pomoči in dodatkov po tem zakonu se ne smejo poravnati nikakršne terjatve in tudi se ne sme izvajati nanje rubežen.

Izjemoma pa se sme vršiti iz invalidnine in invalidske podpore odtezanje za račun državne blagajne samo v primeru in po odredbi iz poslednjega odstavka § 14. tega zakona.

Za zakonito vzdrževanje sme biti obsežen poleg dveh tretjin invalidnine tudi ves dodatek, določen s tem zakonom, pripadajoč invalidu za osebo, na katero se nanaša to zakonito vzdrževanje.

III. p o g l a v j e.

Postopanje.

A. Ugotavljanje invalidnosti.

Prijave za pregled.

§ 47.

Bojnik, ki želi biti priznan za vojnega invalida, ter uživati državno zaščito in pomoč po tem zakonu,

se mora prijaviti za pregled svoji pristojni komandi vojaškega okrožja, da se ugotovi njegova nesposobnost za vojaško dolžnost in za pridobitno delo.

V prijavi mora označiti:

1.) rojstno leto, rojstni kraj in kraj, kjer stalno živi: vas, občino, srez, oblast (okrožje), kdaj (dan, mesec in leto) je vstopil v kader na odsluževanje roka, na kolik rok in v katero edinico vojske ali mornarnice;

2.) v kateri edini in v kakšni vojaški dolžnosti je bil med vojno in kdo so bili njegovi nadrejeni starejšine; če je služil v več edinicah, v kateri edini in v katerem času;

3.) kdaj (dan, mesec in leto), v katerem boju ali pri kateri priliki je dobil rano, poškodbo (pohabo) in na kakšnem mestu — položaju;

4.) pri kateri sanitetni napravi mu je bila dana prva pomoč; v kateri bolnici in v katerem kraju se je zdravil in od katerega dne in dokaj se je zdravil v tej bolnici; če se je zdravil v več bolnicah, v katerih in katera je bila poslednja, ki je bil iz nje odpuščen, in kdaj (dan, mesec in leto);

5.) ali je bil poslan po odpustu iz bolnice v komando ali na bolovanje in za koliko dni; in

6.) kdaj (dan, mesec in leto) je bil odpuščen, odnosno razrešen službe pri vojski ali mornarnici; med vojno ali po koncu vojne.

Prijavi priloži vse vojaške dokumente, ki jih ima pri sebi in ki jih je dobil, ko je bil poslan v bolnico ali ko je bil odpuščen iz nje (objava, odpustna bolezenska lista ali potrdilo [uverenje] o nesposobnosti).

Prijavo mora predložiti med vojno ali po koncu vojne in najdlje v šestih mesecih, ko se povrne vojska in mornarnica iz vojnega stanja v redno stanje, ali v tem roku od dne, ko je bil odpuščen iz bolnice, če je bil odpuščen iz nje kot začasno ali stalno nesposoben. Bojniki, ki bivajo izven države, morajo predložiti prijavo najdlje v enem letu od dne, ko se povrne vojska in mornarnica iz vojnega stanja v redno stanje.

Bojniki, ki so v invalidskih šolah, zavodih in bolnicah, predlože prijavo upravam teh zavodov, te pa jih vroče pristojni komandi vojnega okrožja, v katere območju so.

Za duševno obolele bojnice predlože prijavo v zgoraj označenem roku njih skrbniki. Če teh ni, predlože prijavo njih najbližji sorodniki, če pa tudi teh ni, po uradni dolžnosti pristojna občinska oblastva. Če tega ne store, se kaznujejo po odredbah tega zakona. Izrečena kazni jih ne razreši dolžnosti, da morajo to naknadno takoj storiti. Glede oseb v bolnicah za duševno obolele se mora to v prijavi tudi označiti. Tej prijavi se prilože tudi dokumenti, ki jih bolnik ima, in se navedejo še ostali podatki, ki jih more dati.

Aktivni častniki in podčastniki predlože prošnjo v označenem roku svoji komandi, v kateri so bili poslednjič in pred onesposobitvijo v službi med vojno; če predlože prijavo po končani vojni oni kadrovski komandi, v kateri službujejo ob času, ko predlože prijavo. Nadaljnje postopanje se vrši po odredbah tega zakona.

§ 48.

Pristojna komanda vojaškega okrožja pregleda prijavo in, če ni v njej vseh potrebnih podatkov po § 47. tega zakona, jih pribavi kar najhitreje po službeni poti od pristojnih oblastev.

Prijave, ki se ne predlože v roku, odrejenem po § 47. tega zakona, se ne jemljejo v postopanje, razen prijav za duševno obolele bojnice kakor tudi za bojnice v invalidskih zavodih, šolah in bolnicah, za katere jih predlagajo skrbniki, občinska oblastva in uprave zavodov, šol in bolnic. O tem odločajo komandanti vojaških okrožij. Zoper njih odločbo je dopustna pritožba na komandanta divizijske oblasti, čigar odločba je izvršna.

Komisija za pregledovanje invalidov.

§ 49.

Prijavljeni invalidi se pregledujejo komisijski.

Pri komandi vsakega vojaškega okrožja je ustanovljena komisija za pregledovanje bojniki, ki jo sestavljajo: komandant vojaškega okrožja ali njegov pomočnik kot predsednik, dva zdravnika, od katerih mora biti eden vojaški, eden pa civilni (državni ali samoupravni), in en predstavnik krajevnega upravnega ali občinskega oblastva.

Duševno obolele in ostale bojnice, ki so v državnih bolnicah in sanatorijih, pregleda v teh bolnicah in sanatorijih komisija, v katero spada upravnik z dvema zdravnikoma, ki ju on odredi, in en predstavnik krajevnega upravnega ali občinskega oblastva.

Bojnice, ki so v invalidskih zavodih in šolah, pregleda komisija, v katero spada upravnik z dvema zdravnikoma, ki ju on odredi, in predstavnik vojaškega ali upravnega ali občinskega oblastva iz onega kraja.

V obeh teh primerih pošlje komisija svoje poročilo pristojni komandi vojaškega okrožja.

Če spozna komisija ob pregledu prijavljenega bojnika, da ga je treba zaradi določitve točne diagnoze opazovati ali da ga pregled zdravnik specialist, ga pošlje prvenstveno v najbližjo stalno vojaško ali državno civilno bolnico, kjer so taki specialisti. Stroške za pošiljanje teh bojniki v bolnico in za njih bivanje v njej trpi država.

§ 50.

Komisija pri komandi vojaškega okrožja izdela razpored za pregledovanje bojniki po občinah, komandant vojaškega okrožja pa priobči ta razpored kar najhitreje vsem občinam, da zberejo in pošljejo na odrejeni dan na pregled prijavljene bojnike s poslovalcem (odbornikom), ki ga odredi občinsko oblastvo.

Komisija začne pregledovanje z najtežjimi bojniki in iz najbolj oddaljenih krajev ter ugotovi, ko je konstatirala vpričo občinskega odbornika pri vsakem izmed njih identičnost:

- 1.) njegovo nesposobnost za vojaško službo;
- 2.) odstotek njegove nesposobnosti za pridobitno delo na podstavi podrobne diagnoze (zdravnikov članov komisije) o njega rani, poškodbi (pohabi) ali obolenju zbog teh ali zbog drugih in kakšnih bolezni in ali so te prejšnjega datuma ali izvirajo od bolezni, dobljenih med vojno. Pri tem se ne vpoštevajo pogoršave, ki so nastopile po krivdi pregledane osebe;
- 3.) ali je nastala izprememba njegove nesposobnosti za pridobitno delo iz kakšnega vzroka iz § 4. tega zakona ali iz drugih vzrokov, z njih natančnejšo odreditvijo.

Po točki 1.) postopa komisija na podstavi uredbe o oceni sposobnosti za vojaško službo, po točkah 2.) in 3.) pa na podstavi navodila za ocenjanje invalidnosti po § 8. tega zakona.

Komisija odloča z večino glasov. Če se v komisiji porazdele glasovi ali se zdravnik ne strinja v diagnozi, prognozi ali oceni nesposobnosti, pošlje komisija bojnika s predmetom superrevizijski komisiji pri divizijski vojaški bolnici na pregled, oceno in v nadaljnje postopanje.

§ 51.

Ob pregledovanju vodi komisija seznamek pregledanih bojniki s podrobnim popisom ugotovljenega stanja, po končanem pregledovanju pa:

- 1.) priobči uspeh pregleda prizadetemu bojniku;
- 2.) sestavi iz seznamkov pregledanih bojniki:
 - a) seznamek onih, ki so stalno nesposobni za kakršnokoli službo pri vojski;
 - b) seznamek omejeno sposobnih za vojaško službo; in
 - c) seznamek bojniki, ki izpolnjujejo pogoje §§ 4. in 8. tega zakona in ki jih je treba priznati za vojne invalide (stalne aličasne); in
- 3.) izdela za vsakega pregledanega bojnika, ki ga je treba priznati za vojnega invalida:

- a) invalidski list; in
- b) invalidsko potrdilo (uverenje) za bojnike, ki jih je treba priznati za vojne invalide in ki izjavijo, ko se jim priobči uspeh pregleda, da so zadovoljni z odločbo. Drugače pa dá komisija prizadetemu bojniku samo potrdilo, da je bil na pregledu, ter označi v njem diagnozo in odstotek onesposobljenosti.

Invalidsko potrdilo (uverenje) izdela komisija v duplikatu. En izvod izroči prizadeti osebi, drugi izvod pa priloži njeni prijavi ter ga vrne z dotičnimi dokumenti komandantu vojaškega okrožja.

Invalidski list in invalidsko potrdilo (uverenje) predpiše minister za socialno politiko in narodno zdravje. Tiskata se v breme dohodkov »narodnega invalidskega fonda« ter se pošiljata komandantom vojaških okrožij v uporabo.

§ 52.

Bojniki, ki iz opravičenih razlogov niso mogli priti na pregled odrejenega dne, se pozovejo naknadno na pregled v enem mesecu. Bojniki, ki najdlje v treh mesecih od dne odrejenega prvega pregleda ne opravičijo izostanka in se v tem roku tudi ne javijo za naknadni pregled, izgube pravico do naknadnega pregleda in do zaščite po tem zakonu.

Dan za pregledovanje se razglasi na občeobčajni način.

O tem odločajo pristojni komandanti vojaških okrožij; njih odločbe so izvršne.

§ 53.

Komandanti vojaških okrožij postopajo na podstavi seznamkov, prejetih po § 51. tega zakona, nadalje tako-le:

- 1.) s stalno nesposobnimi bojniki iz točke 2.) pod a) § 51., če se po isti točki pod c) ne predlagajo za vojne invalide, postopajo nadalje po odredbah zakona o ustroju vojske in mornarice;
- 2.) na ustrezne vojaške dolžnosti razporejajo vse osebe iz točke 2.) pod b) istega paragrafa; in
- 3.) z bojniki, ki jih je treba priznati za vojne invalide, postopajo nadalje po odredbah tega zakona.

§ 54.

Zoper odločbo komisije za pregledovanje invalidov pri vojaškem okrožju sme vložiti bojniki pritožbo:

- a) zbog zdravniške diagnoze; in
- b) zbog kategoriziranja —odstotka onesposobljenosti za pridobitno delo.

Pritožbo vložijo pri komandi vojaškega okrožja, pri katerem je bil pregledan, neposredno ali po pošti v 15 dneh po prejemu potrdila (uverjenja). Komanda mora odpremiti vse pritožilčeve spise v 10 dneh po prejemu pritožbe k superrevizijski komisiji komande svoje divizijske oblasti v pregled in odločitev.

Če prizadeti bojniki v odrejenem roku ne vložijo pritožbe, postane odločba komisije za pregledovanje invalidov izvršna in pristojno vojaško okrožje mu dá invalidsko potrdilo (uverenje).

§ 55.

Superrevizijska komisija sme odločbe prve komisije potrditi ali predruščiti bodisi na podstavi samih spisov o predmetu, bodisi na podstavi naknadnega pregleda. V prvem primeru odloči takoj, v drugem pa pozove bojnika na pregled ter mu odredi obenem dan pregleda. Če bojniki na odrejeni dan iz neopravičenih razlogov ne pride na pregled, odloči superrevizijska komisija tudi v njegovi odsotnosti. Če izostanek opraviči, ga naknadno pozove na pregled.

Superrevizijska komisija izda potrdilo (uverenje) v duplikatu; en izvod izroči pritožniku, če je bil na pregledu, drugi izvod pa priloži predmetu ter vrne spise pritožbe pristojnemu vojaškemu okrožju v nadaljnje postopanje po odredbah tega zakona. Če bojniki ni prisostvoval pregledu, mu vroči potrdilo (uverenje) komanda vojaškega okrožja po pristojnem občinskem oblastvu.

Odločba superrevizijske komisije je izvršna.

§ 56.

Zdravniški pregled se mora izvršiti kar najskrbneje. Nevestno, netočno in neskrbno pregledovanje ima za posledico zakonito odgovornost.

B. Odločba o pridobitvi pravice:

1. Do invalidnine.

§ 57.

Ko pribavijo komande vojaških okrožij podatke po § 47. tega zakona in prejmejo potrdilo (uverenje) zdravniško-komisijskega pregleda po § 51., odnosno § 55. tega zakona, zberejo za vse bojnike, ki so označili v prijavi željo, da bi se jim priznala državna zaščita in pomoč, kar najhitreje od državnih oblastev še te-le dokumente:

- a) če je bojniki oženjen, izpisek iz poročne matice in potrdilo, da zakonito ni ločen od žene;
- b) za vsakega rodbinskega člana, ki ima pravico do zaščite po tem zakonu, izpisek iz rojstne matice, za posvojene in nezakonske priznane otroke pa še dokaz, da so bili zakonito posvojeni, odnosno priznani in kdaj;
- c) potrdilo krajevnega občinskega oblastva, da so živi vsi rodbinski člani, za katere zahteva bojniki zaščito in pomoč;
- č) nprstveno izpričevalo in ali in kdaj je bil kaznovan in zaradi kakšnega dejanja; in
- d) potrdilo o njegovem imovinskem stanju in o imovinskem stanju njegovega očeta, če živi z njim skupno, odnosno zadruga, če obstoji, in sicer vse ob času onesposobitve in ob času, ko se izda potrdilo.

Imovinsko stanje mora obsezati: premično in nepremično imovino, kjerkoli bi bila; letni dohodek od poklica, zasluzka, službe, obrta in drugih virov,

mesečno plačo ali pokojnino, koliko plačuje osebne letnega davka, koliko pa oče ali zadruga;

- e) poklic pred odhodom v vojno in po vojni;
- f) če je za delo popolnoma nesposoben: ali je vezan na posteljo, ali mu je treba tuje pomoči in kdo skrbi zanj; in
- g) če je duševno bolan: kdo je njegov zakoniti skrbnik in kje ta stanuje.

Prijavo s prej pribavljenimi dokumenti in komisijskim potrdilom (uverjenjem) kakor tudi z vsemi dokumenti po tem paragrafu pošlje komanda vojaškega okrožja pristojnemu invalidskemu sodišču v nadaljnjo odločitev.

Prisojena invalidnina teče od dne prijave za pregled in za dodelitev in uživanje državne zaščite in pomoči.

Osebe, ki ne povedo v prijavi za zdravniško-komisijski pregled, da zahtevajo državno zaščito in pomoč po tem zakonu, izgube pravico do nje, če se ne prijavijo v treh mesecih od izvršenega zdravniško-komisijskega pregleda naknadno pristojnemu invalidskemu sodišču za to zaščito in pomoč. V tem primeru pridobe pravico do invalidnine od dne naknadne prijave.

2. Do invalidske podpore.

§ 58.

Za rodbinske člane, ki zahtevajo po § 1. tega zakona državno zaščito in pomoč, predloži prijavo pristojnemu invalidskemu sodišču zakonita žena padlega, umrlega ali pogrešanega bojnika, odnosno umrlega vojnega invalida.

Pred odločitvijo zbere pristojno invalidsko sodišče po uradni dolžnosti te-le dokumente, kolikor jih ni zbrala in predložila prizadeta oseba:

- a) potrdilo (uverenje) vojaškega oblastva o možu, padlem, pogrešanem v boju, odnosno umrlem med vojno v vojaški dolžnosti.
- Če se to potrdilo (uverenje) ne more dobiti in predložiti in to uradno ugotove vojaška oblastva, se morajo vzeti namesto tega potrdila (uverjenja) za dokazila ob kazenski in materialni odgovornosti in pod prisego izpovedbe najmanj dveh vojakov-samo vidcev one edince, iz katere je padli, pogrešani ali umrli bojniki, in ki jima je ta dogodek znan;
- b) izpisek iz mrtvaške knjige, če je umrl njen mož kot priznan vojni invalid;
- c) izpisek iz poročne matice in drug ustrezen dokaz o tem, da je bila umrlecu zakonita žena, in potrdilo občinskega oblastva, da do njegove smrti ni bila zakonito ločena;
- č) izpisek iz rojstne matice za otroke ali tudi drug ustrezen dokaz o tem, če imajo pravico do državne zaščite in pomoči po tem zakonu;
- d) potrdilo občinskega oblastva, da so vsi otroci, za katere se zahteva pomoč, živi in da so poverjeni njenemu skrbstvu, če je bila od moža zakonito ločena pred njegovo smrtjo;
- e) če je umrl njen mož kot vojni invalid, tudi odločbo, s katero je bil priznan za vojnega invalida;
- f) nprstveno izpričevalo;
- h) potrdilo o moževem imovinskem stanju ob njegovi smrti, po poslednjem odstavku točke d) § 57. tega zakona, poleg tega pa potrdilo o svojem in svojih otrok imovinskem stanju.

Prijavo predloži žena bojnika, ki je padel, umrl ali je pogrešan med vojno, najdlje v treh mesecih od dne uradne priobčitve, da je njen mož padel, umrl, odnosno da je pogrešan; če pa ni dokazov o tej priobčitvi, v šestih mesecih od dne, ko se je povrnila vojska in mornarnica iz vojnega stanja v redno stanje. Žena vojnega invalida, umrlega v mirnem času, predloži prijavo najdlje v treh mesecih od dne njegove smrti.

Prijave, ki se ne predložijo v odrejenem roku, se smatrajo za nepravčasne.

Prisojena invalidska podpora teče od dne, ko se je predložila prijava zanj.

§ 59.

Za vojne sirote in za umobolne predloži prijavo njih varuh (skrbnik) ali občinsko oblastvo po uradni dolžnosti. To sme storiti tudi najbližja rodbina.

Prijava se predloži v odločitev pristojnemu invalidskemu sodišču, in sicer v roku, ki je določen tudi za vdove v § 58. tega zakona. Invalidsko sodišče zbere po uradni dolžnosti podatke v zmislu § 58. pod a) in b) (izpisek iz mrtvaške knjige tudi za mater), č), d), e) in g), poleg tega pa podatke o tem, ali so otroci v šoli in v kateri.

Če varuh (skrbnik), odnosno pristojno občinsko oblastvo, tega ne stori, je postopati po odredbah § 47. tega zakona.

Prisojena invalidska podpora teče od dne, ko se je predložila prijava zanjo.

3. Za denarno pomoč.

§ 60.

Roditelji, ki imajo pravico do državne zaščite in pomoči po §§ 6. in 37. tega zakona ter jo zahtevajo, predložijo prijavo svojemu pristojnemu vojaškemu okrožju zaradi zdravniško-komisijskega pregleda, skladno s §§ 49. in 50. tega zakona, za ugotovitev njih nesposobnosti za pridobitno delo, če so mlajši od 60 let starosti; če so starejši od 60 let, predložijo prijavo pristojnemu invalidskemu sodišču. Prijavo predložijo v roku, določenem v § 58. tega zakona.

Po izvršenem zdravniško-komisijskem pregledu pošlje komanda vojaškega okrožja prošnjo pristojnemu invalidskemu sodišču s potrdilom (uverjenjem) o ugotovljeni nesposobnosti, to sodišče pa zbere zaradi odločitve po uradni dolžnosti vse podatke, kolikor jih prizadeti prosilec ni predložil, in sicer:

a) potrdilo (uverjenje) vojaškega oblastva, skladno s § 58. pod a) tega zakona o sinu, padlem, umrlem ali pogrešanem med vojno, odnosno potrdilo cerkvenega oblastva — izpisek iz mrtvaške knjige — o umrlem sinu, če je umrl kot priznan vojni invalid;

b) izpisek iz poročne matice za njega in za njegovo ženo, odnosno za moža iz prvega ali drugega zakona, če se je drugič oženil, odnosno če se je drugič omožila;

c) navedeno izpričevalo občinskega oblastva in ali je bil in kdaj sodno kaznovan in zaradi kakšnih dejanj;

č) potrdilo občinskega oblastva o imovinskem stanju in davku po točki d) § 57. tega zakona; in d) potrdilo občinskega oblastva, ali mu je bil padli, umrli, odnosno pogrešani sin edini hranilec.

Prisojena denarna pomoč teče od dne prijave.

§ 61.

Vsaka občina mora voditi seznamke in evidenco vseh osebnih invalidov, prav tako pa tudi rodbin in roditeljev, ki uživajo invalidsko podporo, odnosno denarno pomoč, po odredbah tega zakona in ki žive v njenem okolišju. O vsaki izpremenci, ki provzroči izgubo invalidnine, podpore in pomoči po odredbah III. poglavja tega zakona, mora obvestiti občina državnega organa, pri čigar blagajni prejema ta oseba invalidnino, odnosno podporo ali pomoč, ta pa jo sporoči ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje.

Če se invalid, odnosno rodbina in roditelji, ki uživajo državno zaščito in pomoč, preselijo v drugo občino, se morajo odjaviti pri občinskem oblastvu, ki sporoči to tudi pristojnemu vojaškemu okrožju glede vseh osebnih invalidov in finančnemu oblastvu glede vseh, ki se izselijo iz njegove občine.

Če se to ne izvrši, nastopi kazen po odredbah § 26. tega zakona.

C. Invalidska sodišča.

§ 62.

O pridobitvi in izgubi invalidnine, invalidske podpore in pomoči po odredbah tega zakona odločajo na prvi stopnji invalidska sodišča, na drugi in poslednji stopnji pa višje invalidsko sodišče.

§ 63.

Invalidska sodišča obstoje praviloma v krajih, kjer so štabi divizijskih oblastnih komand, s pristojnostjo za vse osebe, zaščitene s tem zakonom, ki bivajo stalno v območju divizijske oblasti.

Njih sedež je pri štabu divizijske oblastne komande.

Višje sodišče je za vso državo eno ter ima sedež pri ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje. Po potrebi sme imeti tudi več oddelkov.

Ukinjanje poedinih invalidskih sodišč in prenašanje njih pristojnosti na druga kakor tudi ukinjanje poedinih oddelkov višjega invalidskega sodišča odreja po potrebi minister za socialno politiko in narodno zdravje.

Člen 64.

Invalidsko sodišče je sestavljeno iz treh članov in enega zapisnikarja. En član mora biti aktiven sodnik okrožnega sodišča, drugi član aktiven sodni častnik, tretji član pa aktiven rezervni ali upokojen sodni častnik ali aktiven ali upokojen sodnik; zapisnikar je nižji rezervni sodni častnik ali diplomiran pravnik, prvenstveno vojni invalid in uradnik sodišča — vsi iz kraja.

Predsednik invalidskega sodišča je po činu najstarejši član sodišča.

Člani invalidskega sodišča in zapisnikar morajo imeti namestnike z istimi pogoji kakor stalni člani in zapisnikar.

Člane in zapisnikarja kakor tudi njih namestnike postavlja minister za socialno politiko in narodno zdravje v soglasnosti z resortnimi ministri.

§ 65.

Višje invalidsko sodišče je sestavljeno iz šestih članov in zapisnikarja. Za člane se postavljajo: en aktiven sodnik kasacijskega ali apelacijskega sodišča v Beogradu, en aktiven sodnik okrožnega sodišča za mesto Beograd, en aktiven sodnik okrožnega sodišča za beograjsko okrožje, en višji vojaškosodni častnik, en častnik (aktiven, rezervni, upokojen) vojni invalid, diplomiran pravnik, in en predstavnik ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje, diplomiran pravnik; zapisnikar sodišča je diplomiran pravnik, prvenstveno izmed vojnih invalidov — vsi iz kraja. Postavlja jih minister za socialno politiko in narodno zdravje v soglasnosti z resortnimi ministri.

Po činu najstarejši član je predsednik sodišča. Vsakemu članu višjega invalidskega sodišča se mora določiti namestnik z istimi pogoji kakor redni člani in zapisnikar.

Če se ustanovi več oddelkov višjega invalidskega sodišča, mora imeti vsak oddelk isto sestavo.

§ 66.

Člani - sodniki invalidskih sodišč in višjega invalidskega sodišča prisežejo, če niso v aktivni državni službi, pismeno na to dolžnost pred predsednikom sodišča.

§ 67.

Nagrado za poslovanje odreja članom invalidskih sodišč in višjega invalidskega sodišča kakor tudi zapisnikarjem minister za socialno politiko in narodno zdravje. Potrebne vsote za te nagrade kakor tudi za materialne izdatke vseh teh sodišč obremenjajo proračun ministrstva za socialno politiko in narodno zdravje.

§ 68.

Ko prejme invalidsko sodišče prijavo z dokumenti po §§ 47., 57., 58., 59. in 60. tega zakona za invalidnino, invalidsko podporo in pomoč, oceni predhodno, ali je pristojno odločiti in ali se je predložila prijava o pravem času.

Če se smatra za nepristojno, pošlje prijavo sodišču, o katerem misli, da je pristojno. Če to sodišče ne sprejme pristojnosti, pošlje predmet višjemu invalidskemu sodišču z obrazloženim mnenjem, zakaj odklanja pristojnost. Višje invalidsko sodišče odloči o sporu ter pošlje predmet s svojo odločbo sodišču, katero označi za pristojno, o tem pa obvesti tudi sodišče, ki je odklonilo pristojnost.

Če spozna, da se prijava ni predložila o pravem času, izda zahtevniku o tem obrazloženo odločbo. Zoper to odločbo je dopustna pritožba v 15 dneh od dne, ko se je prejela pismena odločba.

§ 69.

One dokaze, nezadostno predložene v pravočasno podanih prijavah, ki se zahtevajo za pridobitev pravice po tem zakonu, pribavijo sodišča po uradni dolžnosti od pristojnih oblastev in ostalih naprav ter izdado potem odločbo. Vsa oblastva morajo postopati na to zahtevo kar najhitreje.

Vsaka odločba mora biti popolnoma in jasno obrazložena. Njeno obliko predpiše minister za socialno politiko in narodno zdravje.

§ 70.

Zoper odločbo invalidskega sodišča se sme pritožiti predložilec prijave na višje invalidsko sodišče v roku, določenem v § 68. tega zakona.

Pritožba se predloži sodišču, ki je izdalo odločbo.

Pozneje izročena pritožba se zavrne z odločbo, ki se vroči pritožilecu kakor vsaka druga odločba. Na pravočasnost pazi sodišče po uradni dolžnosti.

§ 71.

Odločbe s predmeti in dokumenti, po katerih se prisodi invalidnina, invalidska podpora ali pomoč, zoper katere pa se prizadeta oseba v odrejenem roku ni pritožila, pošlje invalidsko sodišče po uradni dolžnosti višjemu invalidskemu sodišču v pretres in končno rešitev, in sicer v desetih dneh po preteku pritožbenega roka.

Višje invalidsko sodišče mora tudi ne glede na to, ali je prizadeta oseba vložila pritožbo, vsestranski pretrasti odločbo in ves predmet ter sme, kakršno je pač stanje stvari, tudi odločbo invalidskega sodišča potrditi, razveljaviti ali predružititi, če je bilo dovolj preiskano; drugače pa vrne predmet v nadaljnje poizvedovanje.

Odločba višjega invalidskega sodišča je pravno veljavna, če so se udeležili odločanja najmanj štirje člani; odloča pa se z večino glasov. Ob enaki porazdelitvi glasov odloči stran, na kateri je predsednik.

Višje invalidsko sodišče pošlje ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje prepis vsake svoje odločbe, s katero se prisoja invalidnina, invalidska podpora ali pomoč ali se prej prisojena znižuje ali zvišuje.

§ 72.

Prijave, zapisniki, zaslisanja, prošnje, izpiski iz matic poročenih, umrlih in rojenih oseb, zdravniška in razna druga izpričevala, pritožbe in vsa ostala dokazila in njih prevodi iz drugih jezikov v državni jezik, karkoli jih morajo pribaviti in predložiti po edine osebe, da dobe zaščito in pomoč po tem zakonu, se oprave vseh taks ter se izdajajo brezplačno.

Oblastva morajo označiti na listinah, izdanih po tem zakonu, s pozivom na ta člen, da jih izdajajo brez plačila takse.

Ponovno sojenje.

§ 73.

Prizadeta oseba, zaščitena s tem zakonom, ima pravico, zahtevati ponovno sojenje za zaščito svoje pravice v naslednjih primerih:

1.) če je pribavila nove dokaze za svojo pravico, ki jih v prvi predloženi prijavi in pred izdano odločbo ni uporabila;

2.) če se javne listine v kakšni činjenici po vsebini ne ujemajo z dejanskim stanjem.

Prošnjo za ponovno sojenje predloži prizadeta oseba invalidskemu sodišču, ki ji je zavrnilo zahtevek, in sicer najdlje v šestih mesecih od dne izvršnosti sodne odločbe, s katero ji je bil zahtevek zavrnjen.

To ponovno sojenje se sme zahtevati v zgoraj omenjenem roku samo enkrat. Če se ponovno sojenje ne zahteva v odrejenem roku, se smatra prošnja za nepravčasno in ta oseba izgubi pravico do novega sojenja. Ponovno sojenje se vrši tudi v primerih, določenih v § 39. tega zakona.

Invalidsko sodišče, ki je izdalo odločbo, sme vsak čas popraviti pisne ali računske pogoške kakor tudi druge očitne netočnosti v odločbi ali v njenih odpravkih. Zlasti se mora popraviti po uradni dolžnosti pismeni odpravek, če se ne ujema z izdano odločbo tako, kakor je bila izdana. Zoper odločbo, s katero se prošnja za popravek zavrača, ni posebnega pravnega sredstva.

§ 74.

Vsa državna in samoupravna oblastva imajo pravico, zahtevati ponovno sojenje pri pristojnih invalidskih sodiščih v naslednjih primerih:

1.) če dobe poročilo in zberejo dokaze, da prizadeta oseba po predloženih podatkih in dokazih ali po imovinskem in po zdravstvenem stanju nima pravice do prisojene invalidnine, dodatkov, invalidske podpore in pomoči; in

2.) če se zdravstveno ali imovinsko stanje osebnega invalida izboljša ter je podana zakonska osnova, da se izplačevanje invalidnine, dodatkov, invalidske podpore ali pomoči zniža ali popolnoma ustavi.

§ 75.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje se pooblašča določiti, kadar se mu zdi primerno, občasno, občo, delno ali posamezno revizijo zdravstvenega in imovinskega stanja vojnih invalidov in oseb, zaščitene s tem zakonom, in zahtevati ponovno sojenje.

Revizijo zdravstvenega stanja vrše vsako leto tudi rekrutne komisije vojaškega okrožja, zlasti onih osebnih vojnih invalidov, pri katerih se ugotovi začasna invalidnost ob prvem pregledu za pridobitev invalidnine, skladno s §§ 49. in 50. tega zakona.

§ 76.

Pristojno invalidsko sodišče ugotovi po oceni pribavljenih dokazov in po prejšnjih podatkih, predloženih predmetu, ali gre ali ne gre za kakšnega izmed primerov, navedenih v §§ 73. in 74. tega zakona, ter odloči po tem tudi, ali je umestno ponovno sojenje ali pa naj se prosilec zavrne.

Če sodišče ugotovi zahtevo za ponovno sojenje, reši z isto odločbo tudi vprašanje o prošilcevi zahtevi pravici. Izdano odločbo pošlje invalidsko sodišče prosilcu in ministru za socialno politiko in narodno zdravje, ki imata zoper to odločbo pravico pritožbe v 15 dneh od dne prejema; potem pošlje ves predmet višjemu invalidskemu sodišču v pretres in odločitev, in sicer v 10 dneh po preteku pritožbenega roka, ne glede na to, ali se je vložila ali se ni vložila pritožba zoper to odločbo.

Če invalidsko sodišče ne ugotovi zahteve za ponovno sojenje, vroči izdano obrazloženo odločbo samo prizadeti osebi. Ta odločba spada pod pretres in odločitev višjega invalidskega sodišča samo na pritožbo prizadete osebe.

Višje invalidsko sodišče odloči po § 71. tega zakona.

§ 77.

Prijave in pritožbe, ki so po tem zakonu vezane na rok, se smatrajo za pravočasne, če se izroče poslednjega dne v rokih, odrejenih po tem zakonu, osebno ali pa po pošti na recept pristojnemu vojaškemu okrožju ali pristojnemu invalidskemu sodišču.

V odrejeni rok se ne šteje dan, ko se je pritožilec vročil odločba. Če bi bil poslednji dan pritožbenega roka dan, ko sodišče ne posluje, se mora šteti za poslednji dan prvi delovni dan sodišča.

IV. poglavje.

Odkup invalidnine in invalidske podpore.

§ 78.

Uživalcem invalidnine in invalidske podpore po tem zakonu sme država na njih prošnjo enkrat za vselej odkupiti invalidnino in invalidsko podporo.

Odkup se vrši prvenstveno od vojnih invalidov z manjšimi odstotki nesposobnosti in mlajših let, potem od vdov z otroki, ki že pridobivajo ali kmalu začno pridobivati.

Invalidnina vojnih invalidov I. in II. skupine, popolnoma nesposobnih za vsako delo, se ne odkupuje, prav tako ne invalidska podpora sirot, ki jim je podaljšano njeno izplačevanje zbog šolanja tudi preko 16. leta starosti. Nadalje se ne odkupuje denarna pomoč roditeljev.

§ 79.

Invalidnina in invalidska podpora se odkupujeta zato, da se prosilec omogoči ameliacija zemljišča in njega umnejše obdelovanje; potem za zidanje stanovanj, za nabavo kmetijskih priprav, živine in opreme, za nabavo strojev, orodja in materiala za razne obrte in hišno industrijo kakor tudi za voditev trgovine in obrta, bodisi da posluje prosilec samostalno, bodisi v zadrugi ali skupaj z drugimi osebami.

§ 80.

Uživalci invalidnine in invalidske podpore morajo izpolniti zaradi njiju odkupa te-le pogoje:

- 1.) biti ne smejo mlajši od 21 let in ne starejši od 50 let;
- 2.) telesno morajo biti še toliko sposobni, da morejo voditi obrate in posle, zaradi katerih zahtevajo odkup; in
- 3.) dajati morajo dovolj moralnega in materialnega jamstva, da bodo ustvarili s praktično in produktivno uporabo kapitala sebi ali onim, katere morajo vzdrževati, ugodnejše pogoje za dostojno življenje kot s prejemanjem invalidnine ali podpore.

§ 81.

Osebe, ki zahtevajo odkup invalidnine ali invalidske podpore, se morajo obrniti s prošnjo na ministra za socialno politiko in narodno zdravje. Prošnji morajo priložiti:

- 1.) izvršno sodno odločbo o prisojeni invalidnini ali invalidski podpori v prepisu, overovljenem od pristojnega oblastva;
- 2.) izpisek iz rojstne matice zase in za rodbinske člane ali drug temu ustrezen dokaz;
- 3.) npravnstveno izpričevalo občinskega ali policijskega oblastva;
- 4.) potrdilo občinskega oblastva o imovinskem stanju in sedanjem poklicu, pri osebnih invalidih pa še o poklicu pred onesposobitvijo;
- 5.) potrdilo (uverjenje) zdravniške komisije pristojnega vojaškega okrožja po § 49. tega zakona. Iz tega potrdila (uverjenja) mora biti razvidno: obče zdravstveno stanje ob pregledu, pri osebnih invalidih pa še diagnoza rane, poškodbe, pohabe, zbog katere je bil ob svojem času proglašen za vojnega invalida. Otroci so iz pregleda izvzeti;

6.) mnenje občinskega oblastva (suda in odbora), po katerem daje prosilec garancije, da bo prejeto odkupnino res uporabil v svrhu, zaradi katere zahteva odkup; in

7.) vdova z maloletnimi otroki pod 16 leti predloži poleg ostalega dovolilo skrbstvenega sodnika.

§ 82.

Prošnjo za odkup invalidnine ali invalidske podpore pregleda komisija, ki jo imenuje minister za socialno politiko in narodno zdravje iz svojega območja; sestavljena je iz treh članov, sanitetnega referenta in zapisnikarja.

Po podatkih iz § 81. tega zakona predlaga komisija ministru, ali je treba odkupiti invalidnino, odnosno invalidsko podporo, za koliko let in s koliko vsoto.

Odkupnina se obračuni na podstavi računske rente za največ 15 let s prišteti šestodstotnimi obrestmi.

Odločbo izda minister za socialno politiko in narodno zdravje na predlog komisije; ta odločba postane izvršna, čim dá prosilec pismen pristanek na vsoto, ki mu je dodeljena.

Nagrado za delo članom komisije, referentu in zapisnikarju odreja minister za socialno politiko in narodno zdravje iz dohodkov »narodnega invalidskega fonda«.

§ 83.

Za odkupovanje invalidnine in invalidske podpore se postavijo vsako leto potrebne vsote v državni proračun.

§ 84.

Davčne, odnosno finančne uprave ustavijo izplačevanje invalidnine, invalidske podpore vsaki oni osebi, ki se ji je izplačala odkupnina, in sicer s prvim prihodnjim mesecem izza meseca, v katerem je bilo izplačilo izvršeno. Po izvršenem izplačilu vknjižijo izplačilo v svoje kontrolnike s pozivom na odločbo ministra za socialno politiko in narodno zdravje ter sporoče to ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje in ministrstvu za finance.

§ 85.

Osebe, ki se jim odkupi invalidnina ali invalidska podpora, obdrže še nadalje pravico do državne zaščite in pomoči, določene v § 6. pod I. v točkah 3.) in 4.) in pod II. v točki 2.), in sicer ob pogojih, določenih s tem zakonom.

V. poglavje.

«Narodni invalidski fond.»

§ 86.

«Narodni invalidski fond», ustanovljen z invalidskim zakonom z dne 17. novembra 1925., ostane še nadalje.

§ 87.

V osnovno glavnico »narodnega invalidskega fonda« spadajo:

- 1.) subvencija, ki se določi in odobri vsako leto z državnim proračunom;
- 2.) gotovina tega fonda z dne 31. decembra 1928. pri Državni hipotekarni banki;
- 3.) obveznice, ki se dobivajo po členu 10. zakona o izplačevanju vojne škode, in 50 % dohodka, določenega s členoma 4. in 5. istega zakona; in
- 4.) invalidski fondi, ki pripadajo z likvidacijo po mirovnih pogodbah in po konvencijah naši državi.

§ 88.

Dohodke »narodnega invalidskega fonda« sestavljajo:

- 1.) dohodki od osnovne glavnice, omenjene v predhodnem paragrafu tega zakona;
- 2.) 50 % dohodka po členih 4. in 5. zakona o izplačevanju vojne škode;
- 3.) 3 % čistega dohodka vsakega kola državne razredne loterije;
- 4.) prostovoljni prispevki, darila in zapuščine, kar jih je namenjenih podpiranju invalidov, odnosno njih dohodki, če ne spadajo po oporoki prispevki in darila v osnovno glavnico; in
- 5.) dohodki, ki so dodeljeni temu fondu s tem ali z drugim zakonom ali ki se odrede z drugimi zakoni.

§ 89.

Fond za vojne invalide, ustanova kneza Mihajla (zakon o podpori vojnih invalidov z dne 8. julija 1878.), ostane še nadalje; uporabiti pa se mora izključno za sezidavo Invalidskega doma.

Njegovi dohodki služijo za pojačevanje fonda.

§ 90.

Dohodki »narodnega invalidskega fonda«, navedeni v § 88. tega zakona, se uporabljajo:

- 1.) za zdravljenje vojnih invalidov po § 19. tega zakona;
- 2.) za pouk vojnih invalidov po § 23. tega zakona, kolikor se ne bi vršil pouk v državnih zavodih;
- 3.) za zdravljenje in oskrbovanje s protezami in drugimi ortopedskimi pomočki pohabljenih rodbinskih članov po § 34. tega zakona;
- 4.) za napravljanje, razširjanje, urejanje in vzdrževanje državnih zavodov, namenjenih izključno v korist invalidov.

Izjemoma se smejo uporabljati dohodki »narodnega invalidskega fonda«, kolikor zadoščajo:

- a) za dajanje nujne, trenutne pomoči vojnim invalidom, vdovam, sirotam in roditeljem, zaščitenim s tem zakonom;
- b) za nabavljanje in transportne stroške raznih kmetijskih priprav in drugega orodja, da se ustanovi ali izboljša samostalni pridobitni položaj vojnih invalidov;
- c) za nabavljanje in transportne stroške šivalnih strojev za vdove, zaščitenih s tem zakonom, ki imajo v svoji oskrbi najmanj dve hčeri, sposobni za delo na šivalnem stroju, in plačujejo manj kot 60 dinarjev letnega davka;
- č) za nabavljanje in transportne stroške obleke, obutve in perila za siromašne vojne invalide;
- d) za pomoči vojnim invalidom-dijakom za nabavo učil in za štipendije po § 22. tega zakona;
- e) za dajanje pomoči ženi ali otrokom umrlih vojnih invalidov po § 31. tega zakona;
- f) za izdelovanje vseh potrebnih formularjev in nabavo kartoteke za statistiko oseb, zaščitenih s tem zakonom;
- g) za izplačevanje nagrad članom komisije po § 82. in članom uprave »narodnega invalidskega fonda« po § 92. tega zakona; in
- h) za vse ostale manjše stroške, ki v tem zakonu niso navedeni.

§ 91.

Gotovina se hrani obrestonosno pri Državni hipotekarni banki; vrednostni papirji pa se hranijo pri glavni državni blagajni.

Če se prodaja premična imovina, ki jo dobi fond z daritvijo, se proda javno ali na borzi in izkupiček se izroči prav tako Državni hipotekarni banki kot dohodek tega fonda, ako ni določeno z oporoko drugače. Premične imovine fonda se smejo odsvojiti ali obremeniti samo po odobritvi ministra za socialno politiko in narodno zdravje v soglasnosti s predsednikom vlade in z ministrom za finance.

§ 92.

Pri ministrstvu za socialno politiko in narodno zdravje obstoji »uprava narodnega invalidskega fonda«, ki ima nalogo, oskrbovati fond ter podajati ministru predloge o upravljanju in porabljanju fonda v svrhe, določene s tem zakonom. Upravo sestavljajo: predsednik, dva člana in zapisnikar, ki jih imenuje minister za socialno politiko in narodno zdravje, in sicer predsednika izmed članov državnega sveta, oba člana in zapisnikarja pa izmed svojih uradnikov.

Nagrado za delo članom in zapisnikarju uprave odreja minister za socialno politiko in narodno zdravje iz dohodkov »narodnega invalidskega fonda«.

Vsi dokumenti o prejemkih in izdatkih tega fonda morajo biti vidirani od organa glavne kontrole, letni računi pa razrešeni od glavne kontrole.

VI. poglavje.

Končne odredbe.

§ 93.

Vojni invalid ima pravico do zdravljenja in dobivanja protez in drugih ortopedskih pomočkov tudi pred izvršno sodno odločbo o pravici do invalidnine, če dokaže z listino vojaškega oblastva, da je dobil rano, poškodbo ali pohabo med vojno in brez svoje krivde.

§ 94.

Osebe, državljani kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, zaščiteni s tem zakonom, smejo izjemoma uživati invalidnino, invalidsko podporo ali pomoč izven države z odobritvijo ministra za socialno politiko in narodno zdravje, in sicer samo v času potrebnega specialnega zdravljenja, če se morajo po zdravniškem izpričevalu zdraviti v inozemstvu.

§ 95.

Vojnim invalidom in ostalim osebam, zaščitnim s tem zakonom, ki uživajo od države plačo ali pokojnino, se daje, dokler se ne uredi njih pokojnina in invalidnina, mesečno akontacija po odredbah zakona o ustroju vojske in mornarnice ali zakona o civilnih uradnikih in ostalih državnih uslužbencih ali zakona o državnem prometnem osebju.

§ 96.

Na invalidnino, invalidsko podporo in pomoč po tem zakonu se ne plačuje ne davek ne druga javna doklada.

Vojni invalidi so oproščeni takse za prvo ustanovitev in protokolacijo samostalnega obrta.

§ 97.

Vsi zdravniki, ki so dolžni po odredbah tega zakona, brezplačno pregledovati osebe, zaščitene s tem zakonom, in izdajati izpričevala, kakor tudi vsa oblastva, ki morajo zbirati podatke ali izdajati potrdila za pridobitev, uživanje ali izgubo pravice ali ugodnosti po tem zakonu ali odločati o teh pravicah ali ugodnostih, morajo smatrati vse te predmete za nujne. Če se to namerno ali malomarno ne izvršuje ali se zavlačuje, se kaznuje odgovorna oseba po veljavnih predpisih.

§ 98.

Za pridobitev pravice do državne zaščite in pomoči se jemlje poleg ostalih pogojev, določenih s tem zakonom, v poštvi tudi imovinsko stanje po davku, ki ga plačuje prizadeta oseba.

Davek se računi:

1.) pri osebnih vojnih invalidih iz časa njih onesposobitve;

2.) pri rodbinah in zadrugah padlih, umrlih ali pogrešanih bojniki ali umrlih invalidov iz časa, ko se je pogubila, je umrla ali se je pogrešila oseba, od katere izvajajo rodbina in roditelji svojo pravico.

Za zadrugo se smatra glede davka vsaka ona zajednica, ki jo določa državljanski zakon ali drug zakon kot rodbinsko zadrugo.

Za zadrugo se smatra nadalje skupnost življenja in imetka očetovega s polnoletnimi sinovi; prav tako pa se smatrajo za zadrugo tudi rodbine bojniki, ki so med vojno padli, umrli ali se pogrešajo, in rodbine umrlih vojnih invalidov.

§ 99.

Za siromašne osebe se smatrajo one, ki ne plačujejo letnega davka skupaj več nego 120 dinarjev brez dopolnilnega davka: na zemljišče, na zgradbe, obrte, poklice in na glavnico.

Davek na dohodke od samostalnega telesnega in nesamostalnega dela, ki se izplačuje povprečno, na dan, na teden ali na štirinajst dni, ne vpliva na pravico, prejemati invalidnino, podporo in pomoč kakor tudi ne na prejemanje dodatkov po § 12. tega zakona.

Na pravico, prejemati invalidnino, ne vpliva davek, ki ga plačujejo osebni invalidi na svoje plače, pokojnine in na njih dodatke, če jih prejemajo pri državni ali samoupravni blagajni. Prav tako ne vpliva na pravico, prejemati invalidsko podporo, davek, ki ga plačujejo rodbine na pokojnine in dodatke, če jih prejemajo pri državni ali samoupravni blagajni in po osebi, od katere izvajajo pravico do pokojnine in invalidske podpore.

Po tem zakonu se smatrajo za siromašne tudi osebe, ki se jim izplačuje dohodek od nesamostalnega dela na mesec, če ne preseže njih mesečni dohodek v denarju in v naravi vsote 1800 dinarjev, ako so samci, ako pa so oženjeni, vsote 2200 dinarjev in poleg tega še za vsakega otroka do dovršenega 16. leta po 400 dinarjev.

VII. poglavje.

Prehodne odredbe.

§ 100.

Višje invalidsko sodišče po §§ 63. in 65. tega zakona se mora ustanoviti in začeti s poslovanjem dne 15. julija 1929.; ta dan prestanejo poslovati višja invalidska sodišča v Beogradu, Zagrebu in Sarajevu. Ta sodišča izročijo vse nerešene predmete (po seznamu), vložitve zapisnike, zapisnike in ostali arhivi takoj po tem dnevu novoustanovljenemu višjemu invalidskemu sodišču.

§ 101.

Invalidska sodišča po §§ 63. in 64. tega zakona se ustanove in začno poslovati dne 15. avgusta 1929.

Sreski sodniki, odnosno sodniki poedinici pri sodiščih prve stopnje (okrožnih sodiščih), ki so reševali po invalidskem zakonu iz leta 1925. invalidske predmete na prvi stopnji, vroče vse nerešene predmete do dne 15. avgusta po seznamu v delo invalidskemu sodišču, pristojnemu za njih območje. Vse rešene predmete uredijo ter jih izročijo po seznamu pristojnemu invalidskemu sodišču, čim izdado o njih potrdila po odredbah § 104. tega zakona.

Glede predmetov, za katere se je vložila prošnja za ta potrdila, izdajajo potrdila sodišča prve stopnje do dne 1. decembra 1929.; potem pa pošljejo tudi te poslednje predmete in one, glede katerih se ni zahtevalo potrdilo, po seznamu pristojnemu invalidskemu sodišču, najdlje do konca tega meseca.

§ 102.

Invalidnina, invalidska podpora in pomoč po tem zakonu začne teči od dne 1. januarja 1930.

Invalidnina, dodatki in denarna podpora, pri-sojeni z izvršnimi odločbami po odredbah invalidskega zakona iz leta 1925., se izplačujejo vsem do vstetega dne 30. septembra 1929. Po tem roku jih je izplačevati samo onim osebam, ki predložijo po tem zakonu potrdilo pristojnega sodišča, da izpolnjujejo vse pogoje za prejemanje invalidnine, odnosno invalidske podpore ali denarne pomoči po predpisih tega zakona.

Osebam, ki se jim po prednjem odstavku tega paragrafa podaljša izplačevanje tudi izza dne 1. oktobra 1929. in ki se do dne 1. januarja 1930. ne prevedejo na nove prejemke, se nadaljuje izplačevanje še pozneje. Po izvršeni prevedbi se izvrši obračun ter se izplača eventualna razlika, računjena od dne 1. januarja 1930.

§ 103.

Invalidnina, denarna podpora in dodatki, pri-sojeni po odredbah invalidskega zakona iz leta 1925., prestanejo teči v vsakem primeru od dne 1. oktobra 1929., in sicer:

1.) vsem priznanim vojnim invalidom izpod 30 % onesposobljenosti.

Med te spadajo tudi oni vojni invalidi, ki so prejemali s tem odstotkom po členu 44. invalidskega zakona iz leta 1925. polno invalidnino;

2.) vsem priznanim civilnim vojnim invalidom obojega spola, njih rodbinam in roditeljem po členu 3. invalidskega zakona iz leta 1925.;

3.) vsem vojnim invalidom — iz mirne dobe — po členih 4. in 5. invalidskega zakona iz leta 1925. in po členih 26. in 27. zakona o podpori vojnih invalidov iz leta 1878. z izpremembami in dopolnitvami tega zakona do leta 1914. kakor tudi rodbinam in njih roditeljem, ki jim je bila dodeljena potem, ko je stopil v veljavo invalidski zakon iz leta 1925.

Za invalidnino se ne smatra podpora, ki se je priznala z izvršnimi odločbami pristojnih sodišč po členu 27. zakona o podpori vojnih invalidov iz leta 1878. z izpremembami in dopolnitvami do leta 1914. podčastnikom in značarjem* ali njih rodbinam po odredbah členov 24. in 25. zakona o ustroju vojske iz leta 1904., tudi preden je stopil v veljavo invalidski zakon iz leta 1925.;

4.) vsem aktivnim častnikom - vojnim invalidom, ki so prejemali invalidnino po členu 114. invalidskega zakona iz leta 1925., kakor tudi vsem osebnim vojnim invalidom, ki niso siromašni;

5.) vsem vojnim invalidom kakor tudi osebam, ki so od teh izvajale svojo pravico, če so zbog raznih bolezni, bodisi prejšnjih, bodisi dobljenih med vojno, ali tudi poznejših priznani za vojne invalide z izvršnimi odločbami pristojnih sodišč izza dne 1. oktobra 1915.;

6.) vsem onim, ki so bili kaznovani z izvršno sodno sodbo po odredbah točke 1. pod c) § 5. tega zakona;

7.) vsem onim izseljenim, ki se po razglasitvi tega zakona ne vrnejo v domovino do dne 1. novembra 1929.;

8.) vsem onim, glede katerih velja kakšen izmed primerov, naštetih v § 42. tega zakona;

9.) vsem rodbinam in roditeljem oseb, omenjenih v točkah 6.) 7.) in 8.) tega paragrafa;

10.) vsem onim, glede katerih velja primer iz drugega odstavka § 109. tega zakona;

11.) vsem rodbinam in roditeljem umrlih vojnih invalidov z 20, 30 in 40 % onesposobljenosti, ki so jim priznane pravice po odredbah invalidskega zakona iz leta 1925., kolikor obstoje taki primeri;

12.) vsem roditeljem, po § 37. tega zakona, ki imajo polnoletnega sina in katerih padli, pogrešani

ali umrli sin ima rodbino (ženo in otroke), ki prejemajo invalidsko podporo; in

13.) bratom in sestram padlih, umrlih in pogrešanih bojniki in umrlih vojnih invalidov kakor tudi za delo nesposobnim otrokom kot takim preko 16. leta starosti, ki so prejemali invalidnino po odredbah člena 53. invalidskega zakona iz leta 1925.

§ 104.

Osebe, ki mislijo, da imajo pravico, prejemati invalidnino in denarno podporo tudi izza dne 1. oktobra 1929., se morajo prijaviti takoj, ko stopi ta zakon v veljavo, pismeno sodišču, ki je po odredbah invalidskega zakona iz leta 1925. odločilo o pridobljeni pravici, da jim izda potrdilo, da izpolnjuje pogoje za prejemanje invalidnine, invalidske podpore ali denarne pomoči po predpisih tega zakona.

Občinska oblastva razglase to javno v svojih občinah ter opozore zlasti na rok, do katerega najdlje se morajo predložiti prijave, in na posledice, če jih ne predložijo, glede na § 108. tega zakona.

Prijavi prilože, kolikor je komu po odredbah tega zakona potrebno:

a) Osebnim invalidim:

1.) invalidski list — potrdilo (uverjenje) — v overljenem prepisu, v katerem sta označena tudi diagnoza in odstotek onesposobljenosti;

2.) izpričevalo samoupravnega ali državnega zdravnika, pristojnega za kraj, iz katerega je prošilec, da se stanje invalidnosti po invalidskem listu — potrdilu (uverjenju) — ni izboljšalo. Če se je stanje izboljšalo, je treba točno popisati, v čem je ta izboljšava.

Zdravnik mora navesti v izpričevalu, da se je uveril o pregledančevi identičnosti.

Aktivni in upokojeni častniki predložijo iz stanovališča izpričevalo vojaškega zdravnika, ki ga odredi pristojno vojaško oblastvo;

3.) potrdilo pristojnih državnih, odnosno samoupravnih oblastev:

a) o imovinskem stanju po točki d) § 57. tega zakona;

b) da so osebnemu invalidu živi vsi rodbinski člani, za katere prejema dodatek po invalidskem zakonu iz leta 1925.;

c) da ni bil kaznovan po odredbah točke 1. pod c) § 5. tega zakona; in

č) da ni nobenega izmed primerov iz § 42. tega zakona. Da ni primera iz točk 7.) in 9.) istega paragrafa, o tem mora predložiti prošilec, če je bil aktiven ali rezervni častnik, potrdilo (uverjenje) ministrstva za vojsko in mornarnico.

b) Rodbine:

potrdilo pristojnih državnih, odnosno samoupravnih oblastev:

1.) o imovinskem stanju po drugem odstavku točke d) § 57. tega zakona;

2.) da se vdova ni zopet omožila, in kakšno je njeno vedenje;

3.) da so živi vsi rodbinski člani, ki uživajo invalidsko podporo;

4.) da niso bili ne rodbinski člani ne osebe, od katerih izvajajo svojo pravico do invalidske podpore, kaznovani po odredbah točke 1. pod c) § 5. tega zakona;

5.) da ni nobenega izmed primerov iz § 42. tega zakona. Za primer iz točk 7.) in 9.) tega paragrafa se predloži potrdilo (uverjenje) ministrstva za vojsko in mornarnico, če je bil oni, od katerega se izvaja pravica do invalidske podpore, aktiven ali rezervni častnik v ostavki, odnosno razrešen službe rezervnega častnika;

6.) za otroke, ki jim je zbog šolanja podaljšano izplačevanje invalidske podpore po členu 53. invalidskega zakona iz leta 1925., se predloži tudi potrdilo šolskega oblastva o tem; in

7.) ali je vstopil otrok, ki uživa invalidsko podporo, v zavod, vojaško ali civilno šolo, kjer dobiva brezplačno in popolno vzdrževanje.

c) Roditelji:

potrdilo pristojnih državnih, odnosno samoupravnih oblastev:

1.) o imovinskem stanju po drugem odstavku točke d) § 57. tega zakona;

2.) da padli, umrli ali pogrešani sin nima rodbine (žene ali otrok), ki prejema invalidsko podporo;

3.) da nimajo drugega polnoletnega sina;

4.) o letih starosti;

5.) izpričevalo državnega ali samoupravnega zdravnika, pristojnega za ta kraj, da se stanje nesposobnosti za delo ni izboljšalo, če imajo manj kot 60 let;

* Značarji so trobentači in bobnarji. Op. ur.

6.) da se potem, ko se je pogubil, pogrešil ali je umrl sin, na katerega opirajo svojo pravico, niso oženili, odnosno matere ne zopet omožile;

7.) da niso bili ne oni ne oseba, od katere izvajajo pravico do podpore, odnosno pomoči, kaznovani po odredbah točke 1. pod c) § 5. tega zakona; in

8.) da ni nobenega izmed primerov iz § 42. tega zakona.

Če je bil sin, od katerega izvajajo svojo pravico, aktiven častnik v ostavki ali rezervni častnik, razrešen te službe, skladno s točkama 7.) in 9.) § 42. tega zakona, predloži tudi potrdilo (uverjenje) ministrstva za vojsko in mornarico.

Za nevesten pregled in nevestno izdajo potrdila iz tega paragrafa odgovarjajo zdravniki in predstavniki občinskih oblasti po odredbah zakona, zdravniki pa še zbog tega, če ne ugoode takoj zahtevi za pregled in izdajo potrdila.

§ 105.

Predloženo prijavo z dokumenti po prednjem paragrafu sodišče pregleda ter oceni, ali izpolnjuje prosilec vse pogoje iz tega zakona za prejemanje invalidnine, invalidske podpore ali denarne pomoči ali pa jih ne izpolnjuje. Če spozna, da izpolnjuje vse pogoje, mu izda o tem potrdilo in po njem se nadaljuje izplačevanje invalidnine, invalidske podpore in denarne pomoči tudi izza dne 1. oktobra 1929. po drugem odstavku § 102. tega zakona. Koncept tega potrdila pridoda sodišče temu predmetu, tega takoj vpiše v poseben seznam ter ga izroči invalidskemu sodišču po § 101. tega zakona. Če spozna, da prosilec nima pravice do zahtevanega potrdila, izda o tem odločbo, jo priobči prosilcu ter postopa nadalje, kakor je spredaj rečeno.

§ 106.

Vsi spori, nerešeni, dokler ne stopi ta zakon v veljavo, kakor tudi oni rešeni spori, glede katerih pa se zahteva revizija ali obnova postopanja, se morajo rešiti glede pridobitve pravice do invalidnine, invalidske podpore in denarne pomoči po odredbah tega zakona. Pravočasnost prijave, začetek, trajanje in velikost invalidnine, invalidske podpore in denarne pomoči se reši za čas od pridobitve pravice do dne 1. januarja 1930. po zakonu o podpori vojnih invalidov iz leta 1878. z izpremembami in dopolnitvami do leta 1914., po zakonu o začasni pomoči invalidov iz leta 1921. in po odredbah invalidskega zakona iz leta 1925.

Prijava osebe z ozemlja, pripadlega po mirovni pogodbi ali z izvršeno razmejitvijo naši državi, ki je prejela od svoje prejšnje države invalidnino, se smatra za pravočasno, če se je predložila do dne 17. novembra 1926.

§ 107.

Invalidska sodišča rešijo vse dobljene nerešene predmete po §§ 101. in 106. tega zakona, potem pa tudi prvenstveno pretrasejo predmete, o katerih so se izdala potrdila po § 105. tega zakona za podaljšavo izplačevanja tudi izza dne 1. oktobra 1929.; nato predmete, glede katerih se je odklonila izdaja potrdila po § 105. tega zakona; naposled predmete, glede katerih se vloži prošnja kesneje kot dne 30. novembra 1929., skladno s § 104. tega zakona. Po oceni predloženih dokumentov in predmeta samega, o katerem se je prej izdala izvršna odločba, izda sodišče novo odločbo o priznanju ali nepriznanju pravice, prejemati invalidnino, invalidsko podporo in denarno pomoč po tem zakonu.

Predmete osebnih vojnih invalidov pošlje invalidsko sodišče, preden izda zgoraj omenjeno odločbo, s predloženo prijavo po § 104. tega zakona pristojnemu vojnemu okrožju, da odredi komisija (§ 49.) glede na prejšnjo diagnozo, na zdravniško izpričevalo po § 104. o sedanjem stanju prosilčeve onesposobitve in na prejšnje spise odstotek onesposobnosti po navodilu za ocenjanje invalidnosti po odredbah tega zakona.

Svojo odločbo vroči sodišče prosilcu, ta pa ima v 15 dneh po prejemu pravico pritožbe na višjo invalidsko sodišče po sodišču, ki je izdalo to odločbo.

Odločba, s katero se je priznala pravica, prejemati invalidnino, invalidsko podporo in denarno pomoč tudi brez pritožbe, spada pod pretres višjega invalidskega sodišča po uradni dolžnosti.

Odločbo, s katero se prosilcu odklanja pravica, prejemati invalidnino, invalidsko podporo ali pomoč, ki pa se mu je po prvem odstavku § 104. tega zakona izdalo potrdilo, da se mu podaljšuje izplačevanje tudi izza dne 1. oktobra 1929., pošlje sodišče takoj, ne da bi čakalo na njeno izvršnost, tudi pri-

stojnemu finančnemu organu, da ustavi nadaljnje izplačevanje.

§ 108.

Predlaganje prijav po prvem odstavku § 104. tega zakona se mora končati z vštetim dnevom 30. novembra 1929. Prijave, predložene po tem roku, se ne bodo jemale v poštev.

Od tega se izvzemajo prijave oseb iz drugega odstavka §§ 48. in 59. tega zakona.

§ 109.

Odredbe §§ 2. in 5. tega zakona se morajo uporabljati tudi na inozemske državljane, dobrovoljce, vstaše in četnike, ki so pripadali med minulimi vojnami sestavu srbske in črnogorske vojske ali so se borili v njiju vrstah ter izpolnjujejo tudi ostale pogoje tega zakona.

Odredbe tega paragrafa se ne nanašajo na osebe, ki so bile po odredbah prejšnjih zakonov priznane za vojne invalide če niso bile po § 4. tega zakona v vojaški obveznosti in tudi niso prostovoljno služile v vrstah srbske in črnogorske vojske. Vse take osebe in njih rodbine izgube pravico do državne zaščite in pomoči po tem zakonu od dne 1. oktobra 1929.

§ 110.

Vojni invalidi po členu 111. invalidskega zakona iz leta 1925. obdrže še nadalje pravico do državne zaščite in pomoči, ako izpolnjujejo tudi ostale pogoje po odredbah tega zakona.

§ 111.

Priznani ruski vojni invalidi, nastanjeni na ozemlju kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev, imajo pravico do brezplačnega opremljanja s protezami in drugimi ortopedskimi pomočki, do brezplačnega zdravljenja, do posredovanja dela in do vožnje po odredbah tega zakona.

Natančnejše odredbe o tem predpiše minister za socialno politiko in narodno zdravje.

§ 112.

Dokler se ne izvrši odmera davka po sedanjem zakonu o davkih, se smatrajo zaradi uporabljanja § 99. tega zakona za siromašne one osebe, zaščiten s tem zakonom, ki niso plačevale po prejšnjih davčnih predpisih skupaj več nego 20 dinarjev kot osnovni neposredni davek na zemljišče brez desetine povprečnine, na obrate, poklice in na glavnico.

§ 113.

Vojni invalidi, ki so bili zbog bolezni, dobljenih med vojno, priznani za take po odredbah invalidskega zakona iz leta 1925., ki pa izgube po odredbah tega zakona pravico, nadalje prejemati invalidnino, imajo pravico samo do brezplačnega zdravljenja po odredbah §§ 16., 17., 18., 19. in 20. tega zakona.

§ 114.

Da se definitivno revidirajo pravice priznanih osebnih invalidov do državne zaščite in pomoči po odredbah tega zakona, ki jim je bila ta pravica prej priznana na podstavi izpovedb prič po odredbah četrtega odstavka člena 62. invalidskega zakona iz leta 1925., zahtevajo o vseh takih predmetih invalidska sodišča naknadno od invalidov, naj predlože tudi podatke po § 47. tega zakona. Prejete podatke preskusijo po komandah vojaških okrožij iz matičnih listov in arhivov likvidiranih vojaških okrožij (v Zagrebu, Ljubljani in Sarajevu); za one, glede katerih potrdijo vojaška okrožja, da se zahtevani podatki niso mogli preskusiti in pribaviti, se obdrže še nadalje kot dokazilo izpovedbe nadrejenih starejšin, odnosno prič, po členu 62. invalidskega zakona iz leta 1925.

Za one, glede katerih se zbrani podatki ne ujemajo s prejšnjimi izpovedbami, se izvrši naknadno sojenje in izda odločba o nadaljnji pravici do državne zaščite in pomoči ali o izgubi te pravice. Izdane odločbe se morajo uporabiti tudi na rodbine in roditelje takih oseb, od katerih te izvajajo svojo pravico.

§ 115.

Da se definitivno revidira stanje odrejenih odstotkov onesposobljenosti pri osebnih vojnih invalidih, ki obdrže po odredbah tega zakona še nadalje pravico do državne zaščite in pomoči, se pooblašča minister za socialno politiko in narodno zdravje, odrediti specialno zdravniško komisijo, ki izvrši v krajih armijskih vojaških bolnic podroben pregled vseh osebnih vojnih invalidov v dotični armijski oblasti.

Ocene te komisije so definitivne ter se pošljejo pristojnim invalidskim sodiščem v nadaljnje postopanje po odredbah tega zakona.

Sestavo te specialne zdravniške komisije in nagrado članom komisije odredi minister za socialno politiko in narodno zdravje.

§ 116.

Natančnejše odredbe za izvrševanje tega zakona predpiše minister za socialno politiko in narodno zdravje sporazumno z ministrom za vojsko in mornarico in z ministrom za finance.

§ 117.

Izplačevanje stroškov za uvedbo tega zakona obremenja dohodke «narodnega invalidskega fonda».

§ 118.

Ta zakon stopi v veljavo z dnem, ko ga kralj podpiše, obvezno moč pa dobi, ko se razglasi v «Službenih Novinah»; s tem dnem prestateno veljati: invalidski zakon iz leta 1925.,* kolikor niso njegove poedine odredbe omenjene v tem zakonu, prav tako uredba o splošnem pregledu invalidov z dne 27. junija 1921.** kakor tudi vse odredbe ostalih zakonov, ki bi nasprotovale odredbam tega zakona.

Našemu ministru za socialno politiko in narodno zdravje priporočamo, naj razglasi ta zakon, vsem našim ministrom, naj skrbje za njegovo izvrševanje, oblastvom zapovedujemo, naj postopajo po njem, vsem in vsakomur pa, naj se mu pokoravajo.

V Beogradu, dne 4. julija 1929.

Aleksander S. r.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje: dr. M. Drinković S. r.	Predsednik ministrskega sveta, minister za notranje posle, častni adjutant Njegovega Veličanstva kralja, divizijski general: Peter Živković S. r.
Videl in pritisnil državni pečat čuvár državnega pečata, minister pravde: dr. M. Srškić S. r.	

Uredbe osrednje vlade.

327.

Na podstavi poslednjega odstavka § 8. invalidskega zakona z dne 4. julija 1929. predpisujem to-le

Navodilo

za ocenjanje pridobitne nesposobnosti vojnih invalidov.***

Onesposobljenost vojnih invalidov se ocenja odstotno, sorazmerno z važnostjo poškodovanega organa in z velikostjo poškodbe glede na to navodilo in na § 8. invalidskega zakona.

Onesposobljenost v odstotkih od 20 do 100 je vzeta glede celotnega organizma, ne pa samo za poškodovanega organa, za invalidovo obče delo in pridobivanje, ne glede na njega izobrazbo, pridnost, moč, nadarjenost, starost, poklic (profesijo) i. dr.

Pravičnost ocene je zavisna od čim točnejšega in vestnejšega zdravniškega pregleda dotičnega invalida; zaradi tega se mora vsak primer ob ocenjanju točno preiskati.

Če se pojavi ob pregledu dvom in nejasnost, je treba ravnati z invalidom, kakor je rečeno v poslednjem odstavku § 49. invalidskega zakona, in odrediti na podstavi dobljenega rezultata odstotek njegove nesposobnosti.

Ob ocenjanju je treba vpoštevati v prvi vrsti, ali je onesposobljenost končna (trajna) ali začasna, ki se utegne sčasoma izboljšati ali izginiti. Pomisliti je treba, da se more mlad človek sčasoma in z vajo prilagoditi pohabljenosti in neverjetno nadomestiti onesposobljenost. Sam patološki proces se izvrši pri mladem in odpornem organizmu bolje in hitreje; pri starem pa je to mnogo težje ali nemogoče.

Če je proces končan in pohabljenost stalna, se invalid tudi proglasi za takega. Če proces ni končan ali če komisija spozna, da se bo obstoječa onespo-

* Uradni list z dne 12. decembra 1925., št. 366/110.

** Uradni list z dne 12. avgusta 1921., št. 252/96.

*** «Službene Novine kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca» z dne 13. julija 1929., št. 161/LXVI.

so bljenost ozdravila ali izboljšala, proglasi invalida za začasnega ter mu odredi odstotek; toda invalid se mora v roku, ki ga odredi komisija, javljati za ponovni pregled toliko časa, dokler ne postane njegova nesposobljenost stalna ali dokler povsem ne izgine.

Pri vsaki pohabi in onesposobljenosti je treba ugotoviti in vzeti v oceno po možnosti samo pohabo in njene posledice, ki so resnično nastopile zbog poškodbe in brez invalidove krivde. Če pa se je invalid z vajo, trudom in muko izučeval in tako zopet osposobil za kakšno delo, ne smeta ta izboljšava in uspeh pri delu in zaslužku nikakor vplivati na oceno njegove onesposobljenosti, nastale zbog poškodbe ali obolenja.

Pri raznih poškodbah in na raznih mestih pri invalidu ni jemati iz navodila odstotka za vsako poškodbo posebej ter jih potem sešteti, da se oceni njegova celokupna onesposobljenost. V takih primerih je treba vselej oceniti, koliko onesposablja vse te poškodbe skupaj ves organizem za delo in pridobivanje.

Ko se ocenja odstotek onesposobljenosti pri amputiranih invalidih, je treba vpoštevati tudi samo okrnec («štulo»), ali je primeren za ustrezno protezo ali ni. V tem poslednjem primeru se zviša odstotek, odrejen za dotično amputacijo, za 10 %.

Ker je nemogoče naštetih in označiti odstotek onesposobljenosti za vse mogoče posledice ran, poškodb ali pohab, se mora ravnati zdravniška komisija — glede onih primerov, ki v navodilu niso naštetih in za katere odstotek ni odrejen, a so pustili težke posledice za organizem vobče ali za katerikoli njegov del — ob odrejanju odstotka po običajnih medicinskih znanosti in odrediti odstotek po posledicah. V takih primerih popiše komisija na drobno poškodbo in posledico ter obrazloži dani odstotek. Ta obvestila se pošiljajo v odobritev superrevizijski komisiji (§ 55. invalidskega zakona).

Pohabe, ki onesposablja za manj kot 30 %, se ne jemljejo v poštev za pridobitev pravice po invalidskem zakonu z dne 4. julija 1929.

Odstotki za določanje pridobitne nesposobnosti vojnih invalidov.

I. Zgornja okončina.

1. Roka.

a) Prsti.

Omejena gibljivost sklepov (kontraktura).

Pri vseh prstih na eni roki v kakršnikoli stopnji 20 %

Popolna odrevenelost (ankiloza).

Palec v karpometakarpalnem sklepu (dlanski kosti) ene roke 0

Oba roka 20 %

V dveh sklepih palca (interfalangealnem in metakarpofalangealnem) ene roke 20 %

Oba roka 30 %

Pri ostalih prstih, katerikoli, če je posamezna 0

Pri večini prstov brez palca 30 %

Oba roka 50 %

Pri vseh ali pri večini prstov ene roke (s palcem) 50 %

Oba roka 70 %

Amputacija ali eksartikulacija.

Pri palcu: obe falangi (členka) 20 %

Pri palcu: obe falangi in njegova metakarpalna kost 30 %

Dva prsta brez metakarpalnih kosti (razen palca) 20 %

Dva prsta skupno z njiju metakarpalnimi kostmi, in sicer:

Palec in kazalec 50 %

Kazalec in sredinec 40 %

Sredinec in prstanec 30 %

Prstanec in mezinec 20 %

Trije prsti skupno z njiju metakarpalnimi kostmi, in sicer:

Palec, kazalec in sredinec 60 %

Kazalec, sredinec in prstanec 50 %

Sredinec, prstanec in mezinec 30 %

Trije prsti, kjer so ohranjene metakarpalne (dlanske) kosti:

Palec, kazalec in prstanec 50 %

Palec, kazalec in mezinec 50 %

Palec, sredinec in prstanec 40 %

Palec, sredinec in mezinec 40 %

Palec, prstanec in mezinec 40 %

Kazalec, sredinec in mezinec 40 %

Štirje poslednji prsti 50 %

Štirje prvi prsti (s palcem) 60 %

Vsi prsti ene roke 70 %

Vsi prsti obeh rok z dodatkom 100 %

Vsi prsti obeh rok, razen enega, ki je ostal 100 %

Oba palca in en kazalec 60 %

Oba palca 50 %

Oba palca, en kazalec in sredinec 70 %

Oba palca in drugi trije prsti 80 %

Oba palca in oba kazalca 80 %

En členek palca in dva členka kazalca 20 %

En členek palca in dva členka kazalca, okrnec pa se ne giblje dobro 30 %

Ostali mali členki na drugih prstih so manjše važnosti 0

Prelom metakarpa 0

Neozdravna luksacija metakarpa.

Dve krajni ali tudi vse ostale metakarpalne kosti so legle na karpalne 40 %

b) Zapestje (corpus).

Omejena gibljivost (kontraktura).

Vse vrste omejene gibljivosti sklepov v roki v večji stopnji 20 %

Popolna odrevenelost (ankiloza).

Popolna odrevenelost ročnega sklepa v neugodni legi 40 %

Amputacija roke ene lehti 70 %

Amputacija obeh rok z dodatkom 100 %

2. Podlehet (antibrachium).

Prelomi (frakture).

Srednji del obeh kosti.

Če je gibanje v pronaciji omejeno, supinacija ohranjena 30 %

Pronacija povsem odrevenela, lega roke je v pronaciji 40 %

Popolna ankiloza, odrevenelost pa je v supinaciji 50 %

Psevdoartroza.

Pri obeh kosteh:

Če se malo pregiblje 30 %

Če je klecava, mahdrava 40 %

Samo pri eni kosti:

Če se malo pregiblje 0

Če je klecava 20 %

Amputacija podlehti 70 %

Amputacija podlehti obeh lehti z dodatkom 100 %

3. Komolec (cubitus).

Omejena gibljivost v komolčnem sklepu.

Če je del ohranjenih gibov mogoč v ugodni legi, in sicer v naslednjih primerih:

Fleksija med 75° pa do konca, do popolne fleksije 20 %

Če je del ohranjenih gibov možen v neugodni, iztegnjeni legi:

v ekstenziji od 105° do 180° 50 %

Ankiloza.

V ugodni legi:

Upognjen pod pravim kotom ali tudi nekoliko manj (od 90° do 75°) 30 %

Upognjen pod ostrim kotom 40 %

Povsem upognjen, če je podlehet pritegnjena k nadlehti 70 %

V neugodni legi:

Iztegnjen pod topim kotom ali lehet tudi povsem iztegnjena (od 150° do 180°) 60 %

Prelomi (frakture).

Ocenjajo se po posledicah, kolikor ovirajo funkcijo komolčnih sklepov (glej tamkaj).

Psevdoartroza.

Sklep jako klecav 50 %

Eksartikulacija komolca 80 %

4. Nadlehtnica (humerus).

Prelomi (frakture).

Prelom nadlehtnice v okolici njenih sklepov se ocenja po posledicah, ki so nastopile v gibljivosti teh sklepov (glej tamkaj).

Psevdoartroza nadlehtnice.

V manjši stopnji 30 %

V večji stopnji z atrofijo mišic 50 %

Amputacija nadlehti 80 %

Amputacija obeh nadlehti z dodatkom 100 %

5. Rama.

Omejena gibljivost v rami v težjem primeru z neugodnim kotom preostale gibljivosti 30 %

Ankiloza ramenskega sklepa.

Popolna odrevenelost (ankiloza rame) 60 %

Prelom ključnice (clavicula).

Ta se jemlje v poštev samo s komplikacijami, ki jih je treba poiskati v ustreznem oddelku za živce in arterije.

Eksartikulacija vse nadlehti iz rame 90 %

Artritis.

Artritis se ocenja po motitvi sklepov kot posledica rane ali poškodbe (glej dotični sklep).

Luksacije.

Luksacije v rami se šestokrat povračajo ter onesposablja za 30 %

Zastarane in neuravnane luksacije se ravna po posledicah s kontrakturo ali ankilozo dotičnih sklepov (glej tamkaj).

Mišice.

Večja refleksna atrofija rame, nadlehti in podlehti 30 %

Popolna atrofija zgornje okončine 60 %

Popolna paraliza zgornje okončine 70 %

Paraliza višje oblike: deltoida, sprednje brahialne in bicepsa 30 %

Živeci.

Paraliza nižje oblike (n. ulnaris, brachialis, cutanei interni in njegovega akcesornega živca) 30 %

Paraliza n. subscapularis 20 %

Paraliza n. musculocutanei 50 %

Paraliza n. mediani.

V nadlehti 50 %

V roki 20 %

Paraliza n. ulnaris 50 %

Paraliza n. radialis 50 %

Žile.

Poškodbe žil se ocenjajo po posledicah na dotičnem telesnem delu.

II. Spodnja okončina.

1. Stopalo.

a) Prsti.

Ankiloza in kontraktura 0

Amputacija ali eksartikulacija.

Samo če je odrezen ves palec brez metatarzalne kosti 0

Odrezen ves palec z metatarzalno (nartno) kostjo ali katerikoli trije prsti 20 %

Če so odrezani vsi prsti brez metatarzalnih kosti 30 %

b) Nart (metatarsus).

Prelomi (frakture) 0

Amputacija in eksartikulacija.

Dve ali tri metatarzalne (nartne) kosti 30 %

Vse metatarzalne (nartne) kosti (Lisfranc) 40 %

c) Zanartje (tarsus).

Poškodbe katerekoli kosti 20 %

Več izmed njih 30 %

Eksartikulacija v zanartju.

Tarzo-metatarzalna (Chopart) 40 %

2. Skočni sklep.

Omejena gibljivost (kontraktura).

Pri neugodni gibljivosti (pes equinus), če so prsti obrnjeni k tlom 20 %

Ankiloza.

V dobri legi (pravi kot) 20 %

V slabi legi (pod drugim kotom, ne pa pod pravim) 40 %

Eksartikulacija v skočnem sklepu (talocruralis) 60 %

Amputacija po Pirogovu 50 %

Amputacija obeh stopal 100 %

3. Golenica.**Prelomi (frakture).**

Samo pri skrajšavi 2 do 3 cm z vidno atrofijo mišic 30 %

Slab, nepravilen okrnec.**Pri maleolarnem prelomu:**

Če je stopalo obrnjeno navznoter (pes varus) 20 %

Če je stopalo obrnjeno nazven (pes valgus) 40 %

Slab, nepravilen okrnec sredi tibije, obenem pa je spodnja okončina skrajšana:

a) Če je hoja še mogoča 30 %

b) Če je hoja mogoča edino ob hoduljah 40 %

Pseudoartroza golenice 40 %

Amputacija pod kolenom 60 %

Amputacija obeh golenic . z dodatkom 100 %

Pogačica (patella).

Pseudoartroza pogačice z amiotrofijo, a ohranjeno gibljivostjo 20 %

4. Koleni (genu).**Omejena gibljivost.**

a) Pod ugodnim kotom, od vertikale za 25° ali 45° navzad 20 %

b) Pod neugodnim kotom 30 %

Ankiloza.

a) V dobri legi, t. j. v iztegnjeni ali skoro iztegnjeni, torej v kolikor toliko popolni ekstenziji 40 %

b) V slabi legi, t. j. skrčeni legi pod ostrim kotom ali pod pravim ali tudi topim kotom do 135°, tako da je treba za hojo tej spodnji okončini hodulje ali drugega aparata 60 %

Klecav sklep kolena 30 %

Prelomi (frakture).**Slab, nepravilen okrnec.**

a) Okrnec, ki provzroča ankilozo v fleksiji (glej zgoraj). 40 %

b) Kjer proizvede okrnec po ankilozi genu valgum manjše stopnje 30 %

c) Kjer se napravi po ankilozi genu varum manjše stopnje 30 %

Močnejše stopnje 50 %

Klecav sklep (sklep se premika) 50 %

Eksartikulacija 70 %

Eksartikulacija ali amputacija obeh spodnjih okončin do kolena . . . z dodatkom 100 %

5. Stegnenica (femur).**Prelomi (frakture).**

a) V spodnjem delu stegenice (glej izpremembe v kolenu). 40 %

b) Sredi stegenice:

Srednji primer s skrajšavo od 3 do 6 cm 40 %

Težak primer s skrajšavo nad 6 cm, močnejšo atrofijo, sklepi deloma odreveneli 50 %

Na vratu stegenice s skrajšavo nad 3 cm 50 %

Pseudoartroza stegenske kosti 50 %

Amputacija stegna 80 %

Amputacija obeh stegen . z dodatkom 100 %

6. Kolk (coxa).**Omejena gibljivost v sklepu 30 %****Ankiloza.**

a) V dobri legi 50 %

b) V slabi legi 70 %

Ankiloza v obeh kolkih v kakršnikoli legi z dodatkom 100 %

Klecav sklep 50 %

Eksartikulacija v kolku 90 %

Ankiloza istočasno v vseh sklepih spodnje in zgornje okončine zbog preležanega vnetja sklepov z dodatkom 100 %

Artritis in luksacije se ocenjuje po motenju funkcije sklepov (glej ustrezne sklepe).

Prekinitev mišic.

a) Popolna prekinitev mišične mase v stegnu (na sprednji ali na zadnji strani stegna) 40 %

b) Delna prekinitev 20 %

Prekinitev kite 0

Atrofija.

Popolna atrofija stegna 30 %

Atrofija mišic sprednje strani stegna 20 %

Popolna atrofija golenice 30 %

Atrofija sprednjih mišic golenice 0

Popolna atrofija vse spodnje okončine 50 %

Živci.

Popolna paraliza spodnje okončine 60 %

Paraliza n. peronei externi (sciat) poplitei externi 20 %

Paraliza n. cruralis 40 %

Paraliza n. ischiadici, lažji primer 20 %

Težji primer 40 %

Žile.

(Glej pripombo pri žilah zgornje okončine.)

Razširjene vene na spodnjih okončinah (varices) in rane zbog njih kot posledice ran ali poškodb v močni meri 20 %

S kroničnimi tvorbari, ki se težko celijo ter ustvarjajo elephantiasis 30 %

Pleuritis in tromboza.

a) Če so tudi močnejši otoki (edemi) in je stanje težko 20 %

b) Če je to na obeh spodnjih okončinah v močnejši stopnji 50 %

Amputacija dveh raznih udov z dodatkom 100 %

Popolna neuporabnost dveh raznih udov z dodatkom 100 %

III. Glava.**1. Lobanja in možgani.****Izguba kože na glavi.**

Če je koža na glavi skalpirana na večjem prostoru, in sicer v zvezi z bolečinami 30 %

Izguba kosti na lobanji, ne da bi izpadla trda opna (dura mater) 40 %

Izguba kosti na lobanji z izpadom trde možganske opne in prolapsom možganov 50 %

Jacksonova epilepsija.

Glede onesposobitve je treba razlikovati stanja (bolniški ugotovljena).

1.) Kjer se ponavljajo napadi večkrat na dan (status epilepticus) 100 %

2.) Kjer se pojavljajo napadi enkrat v 2 do 3 tednih 50 %

3.) Če so redki 30 %

Paraliza.**Paraliza možganskih živcev.**

Paraliza n. facialis, če je popolna in trajna 30 %

Paraliza n. acustici na obeh straneh 50 %

Paraliza več mišic, ki gibljejo oko 30 %

Paraliza n. optici: če je napadla enega 40 %

če je obojestranska . . . z dodatkom 100 %

Paraliza zbog poškodbe možganov.**Monoplegija lehti.**

Popolna monoplegija 70 %

Nepopolna monoplegija 30 %

Hemiplegija.

Popolna hemiplegija . . . z dodatkom 100 %

Šibkeje izražena hemiplegija (po jakosti) 40 % do 70 %

Obča paraliza.

Obča paraliza možganov s slaboumnostjo po težki poškodbi lobanje in možganov z dodatkom 100 %

Afazija (aphasia) zbog poškodbe možganov:

a) motorna 50 %

b) senzorna 70 %

2. Obličje.

Pri obličju se vpošteva poleg ostalega tudi spačenost, skaženost.

Glavne vrste teh poškodb so:

Obe oči uničeni z dodatkom 100 %

Odstranjeni eno oko in čeljustnica na eni strani 80 %

Spačenost zgornje čeljustnice in nosu na eni strani 60 %

Obeh strani zgornje čeljustnice in nosu ali zgornje in spodnje čeljustnice 80 %

Spačenost celotne spodnje čeljustnice in jezika 80 %

Prelom (fraktura).

a) Zgornja čeljustnica ni za onesposobitev velike važnosti 0

b) Spodnje čeljustnice. Če so usta zaradi tega jako stisnjena (20 mm) 30 %

Izguba zob zbog poškodbe se računi šele, če so skoraj vsi pogubljeni 30 %

Fistula slinavke, če neprestano solzi in se ne dá zaceliti 20 %

3. Oči.

Najsi je poškodba katerekoli vrste in kakršnakoli, se vendarle ocenja onesposobitev vedno po poškodovanosti vida.

Za oceno vida se jemljejo v kombinacijo samo oni primeri, ki se pojavljajo kot posledica poškodb direktno zrkla ali optičnih prog in njegovih centrov kakor tudi poškodb, ki so indirektno delovale na očesni vid.

Slepota, t. j. popolna in neozdravna izguba vida na obeh očeh . . z dodatkom 100 %

Enookost, popolna izguba vida na enem očesu 40 %

Če je eno oko (ali vid na enem očesu) izgubljeno, ostalemu očesu pa je vid oslabele, se zviša sorazmerno z njim odstotek (glej dalje) po jakosti vida tako, da se mu doda, če je vid na ohranjenem očesu zmanjšan za dve desetini, po 10 % na vsaki dve desetini izgubljenega vida. Potemtakem je lestvica za očesno nesposobnost ta-le:

Vid, izgubljen za $\frac{2}{10}$, 10 %

Vid, izgubljen za $\frac{4}{10}$, 20 %

Vid, izgubljen za $\frac{6}{10}$, 30 %

Vid, izgubljen za $\frac{8}{10}$, 40 %

Oslabelost vida pri obeh očeh se računi na vsaki dve desetini po 10 %; n. pr.:

Vis O. D. = $\frac{8}{10}$ dobi 10 %

Vis O. S. = $\frac{6}{10}$ dobi 20 %

Za celokupno oslabeledost vida dobi torej 30 %

Očesna veka. Rane na vekah utegnejo imeti za posledice naslednje trajne komplikacije:

Ankyloblepharon (delna ali popolna zrast vek ovira vid deloma ali popolnoma); odstotek je računati (če se ne popravi z operacijo) po motenju vida na enem ali na obeh očeh po lestvici za vid.

Ptozis. Če je na obeh očeh, se računi po vidu (lestvica za vid) 20 % do 100 %

Lagophthalmus na enem očesu, v večji stopnji 40 %

Na obeh očeh po stopnji 40 % do 70 %

Entropium, trichiasis, keratitis na obeh očeh, kolikor pač škoduje vidu (glej lestvico za vid).

Očesne mišice. Pri paralizi nekaterih očesnih mišic 40 %

Stalno solzenje kot posledica poškodbe solzovoda 20 %

4. Nos.

Izguba nosu 40 %

Če so zbog tega in zbog brazgotin usta stisnjena, tako da je prehrana otežkočena 50 %

5. Usta.

Brazgotina na ustih, ki se ne more popraviti ter je stisnila usta, se računi tako kakor pri stisnjenih čeljustnicah (glej tamkaj). Paraliza (hromota) jezika, otežkočeno govorjenje in otežkočeno požiranje.

Za jezik pri večji težkoči govorjenja in požiranja 50 %

Za jeziček (uvula), otežkočeno požiranje 30 %

Odrezan ali izpuljen jezik 70 %

6. Izguba zob.

Samo če so zbog poškodbe ali rane izgubljeni malone vsi zobje, a se ne morejo vstaviti umetni 50 %

7. Ušesa (aures).

Izguba uhlja 20 %

Izguba obeh uhljev 30 %

8. Sluh.

Enostranska poškodba 0

Obojestranska poškodba.

a) Eno uho gluho, drugo pa naglušno 30 %

b) Popolna gluhot na obeh ušesih 50 %

IV. Vrat.

Upognjenost vratu 20 %

Grlo (larynx).

Zoženost grla z otežkočenim dihanjem zbog poškodbe 40 %

Zbog poškodbe na jabolku ali sapniku 40 %

Če se mora nositi cevka 60 %

Paraliza grla (hromota) v močnejši stopnji 40 %

Žrelo (pharynx).

Paraliza	30 %
Požiralnik povsem zaprt, a se (invalid) hrani s fistulo na želodcu	70 %

V. Hrbtenica (columna vertebrarum).

Artritis, izvinjenost, distorzija	0
Stalna upognjenost glave in telesa, ovirajoča primerno gibanje	30 %
Spondylitis traumatica z manjšimi posledicami	50 %
Popolna paraplegija z dodatkom	100 %
Nepopolna paraplegija	100 %
Haematomyelia. Če je nastala popolna paraplegija, je onesposobljenost popolna z dodatkom	100 %

Če pa je dosegla spodnji konec mozga, je delna ter onesposablja 40 % do 50 %
Syringomyelia, nastala zbog hematomije od poškodbe, kar je treba ugotoviti.

Diagnozo siringomije je treba klinično ugotoviti.

Nesposobnost pri siringomije znaša 70 %

VI. Medenica (pelvis).

Fraktura z mišično atrofijo	40 %
Če pridejo poleg tega še motitve (paralize) ali komplikacije od sečnih organov, se zviša odstotek do	80 %

VII. Prsi.

Prelom prsnice (fractura sterni).

Prelom rebra:

a) Nekompliciran	0
b) Slabo zrasel, ovirajoč gibe, z bolečinami	30 %
c) Prelom več reber, slabo zraslih, z deformacijo prsi in oviro pri dihanju, po velikosti	50 % do 80 %

Tuberkuloza.

Če se je pojavila lokalna tuberkuloza po rani, torej dokazano, da je prizadeta in ustvarjena s poškodbo, mora dobiti odškodnino za vse posledice odtod.

Pljučne tuberkuloze kot posledica rane, poškodbe ali pohabe:

1.) Neaktivni katar pljučnega vršiča (apicitis) (ni ne posebnega izpljuvanja ne vročine ne šelesta ne nočnega znojenja), obča zunanost dobra	0
2.) Aktivni katar pljučnega vršiča (proces omejen samo na vršiče), brez vročine, dobra obča zunanost	20 %
3.) Srednje težji primeri (proces razširjen), še primeroma dobra zunanost in prehrana	50 %
4.) Težke oblike tuberkuloze (razširjen proces s komplikacijami, vročino), slaba zunanost in prehrana	60 % do 100 %

Pri tuberkulozi kosti in sklepov, dobljeni v službi, če se more smatrati, da je poškodba tu lokalizirala obolenje, se oceni onesposobljenost po posledicah, ki jih je povzročilo obolenje na kosti ali sklepu (glej dotične telesne dele).

Pleuritis traumatica.

S seroznim izlivom in posledicami, ki bi ostale po ozdravitvi 30 %

Phyothorax (empiema).

Zahteva vselej intervencijo z resekcijo reber ali brez nje, kar more prizadeti tudi nekakšno onesposobljenost: večjo oslabeledost manjšo oslabeledost 40 % do 20 %

Deformacija prsi.

Jako težke poškodbe prsnega koša z njega velikimi deformacijami 70 %

Hernia pulmonis traumatica.

Po velikosti hernije in deformaciji prsnega koša 70 % do 100 %

VIII. Srce in aorta.

Kronična nekompensirana obolenja srca.

Vse srčne napake, ki so nastopile kot posledice poškodbe srca ali osrčnika ali so nastopile kot posledica po poškodbah drugih organov, se morajo ocenjevati po ugotovljenem sedanjem stanju od 30 % do 100 %

Aneurysma aortae.

Zbog poškodbe, glede na težko prognozo 100 %

IX. Trebuh (abdomen).

Želodec (ventriculus).

Fistule na želodcu zbog poškodbe 80 % do 100 %

Tanko črevo.

Anus praeternaturalis, nastal zbog poškodbe 100 %

Debelo črevo.

Fistula stercoralis, če je mala in v bližini danke 30 %

Velika fistula zbog poškodbe 50 %

Fistula ani zbog poškodbe, navadna 30 %

Fistula ani, če je nenavadno velika 40 %

Kila.

Kila, nastala po poškodbi na poškodovanem mestu 30 %

Ob večji eventraciji 40 %

Jetra in žolčnik.

Poškodbe jeter z znatnimi posledicami 50 %

S poškodbo žolčnika in stalna fistula žolčnika 100 %

Vranica (lien).

Težje poškodbe vranice 50 %

Ledvice.

Po poškodbi ledvic utegnejo nastopiti te-le posledice:

1.) Pyelonephritis unilateralis 60 %

2.) Pyelonephritis bilateralis 100 %

Nephritis chronica, kjer se dá ugotoviti, da je nastala zbog poškodbe 70 %

Nephrectomia, izvršena zbog poškodbe ledvic 60 %

Če ostane po tem še fistula 80 %

Ren mobile.

Če bi se ledvica premaknila s svojega ležišča zbog poškodbe 30 %

Diabetes traumatica.

Sladkorna bolezen, ugotovljena takoj po poškodbi in zbog poškodbe.

1.) Poškodbe glave s pretresom možganov (commotio cerebri).

2.) Poškodbe hrbtne mozga s prelomom kosti ali zbog samega pretresa kakor tudi zbog poškodb drugih organov, ki utegnejo povzročiti to bolezen 50 %

Sečni mehur in sečevod.

Cystitis traumatica chronica v močnejši stopnji 50 %

Fistula sečnega mehurja ali sečevoda, skozi katerega gre seč neprestano 50 %

Traumatična zoženost sečevoda.

Če so zbog tega inficirane obojestranski tudi ledvice 100 %

Če je samo sečni mehur (s strukturo vred) 50 %

1.) Fistulozna skupina z infiltriranim in induriranim perinejem 60 %

2.) Zoženost brez komplikacij, ki se mora dlje časa zdraviti 30 %

X. Penis, testicula.

Odstranjen ud, ablatio penis totalis 50 %

Ablatio testiculi na eni strani 20 %

Ablatio ali destructio testiculorum bilateralis traumatica:

a) Brez distrofije žleze 40 %

b) Feminismus zbog distrofije žleze 50 %

Ablatio penis et testiculorum 80 %

Hydrocele, haematocoele traumatica, če pustita za seboj znatne izpremembe 30 %

XI. Razne druge poškodbe in bolezni.

Brazgotine (cicatrices).

Pri vsaki brazgotini, odnosno onesposobitvi zbog brazgotine, je največje važnosti, točno preiskati mesto, kjer je, čvrstino, kakršna je, in razprostrtnost v dolžino, širino in globino.

Samo brazgotine na koži, če niso okoli sklepov, da jim ovirajo gibanje, in tudi ne sezajo v globino, da bi se dotikale mišice, ne onesposablajo živca.

Celo če je brazgotina površna, toda se razprostira tudi čez sklep, tako da mu s svojo čvrstino ne dopušča popolnega gibanja, ni vračunavati ničesar, ker se dá taka ovira odpraviti z operacijo.

Če pa je brazgotina trdno zrasla s trdo podlogo ali če je pričakovati od operacije malo uspeha, se mora vračunati onesposobljenost zaradi tega.

Onesposobljenost zbog brazgotine se vzame v račun glede na to, kakšna in kolika je onesposobitev dotičnega telesnega dela, na katerem je, in odstotek je po tem tudi pogledati tamkaj (ankiloze, kontrakture itd. dotičnih telesnih delov).

Osteomyelitis chronica.

Ta mnogih ne onesposablja, ker je tuja z obolelim delom še mogoče ploditi, ostali organizem pa je intakten 0

Če pa ima obolenje za posledico odrevenelost sklepov, atrofijo mišic, ponekod pa tudi skrajšavo kosti, se oceni onesposobitev po tem (glej pri dotičnih telesnih delih).

Trajna fistula zaradi nekroze kostnega drobca, zbog poškodbe, utegne trajati jako dolgo, toda z jako malim motenjem za delo, pa tudi to deloma in začasno, 20 %

Če je na mestu, kjer ovira važno gibanje, se sme odrediti za potrební čas 30 %

Intoksikacije in nezgode.

Intoksikacije (zastrupitve) in poškodbe po vojnih strupih, nastopajoče pri posebnem poslu v službi, se ocenjuje po poškodbah in posledicah, katere povzročajo na izvestnih organih 30 % do 100 %

Posledice zbog vročine in mraza in drugih nezgod.

Onesposobljenost je lahko ali delna ali popolna: ulceracija, brazgotine, nekroze, amputacije, neuritis, paralize, trofične motitve itd.

Poleg teh lokalnih poškodb se vidijo čestokrat pri onih, ki so poškodovani n. pr. po elektriki, tudi druge, poznejše motitve, začasne ali trajne. Ti naknadni pojavi so n. pr.:

- živčne motitve, paralitične ali nevritične;
- težke duševne motitve, ki utegnejo povzročiti tudi blaznost itd.

Odstotek onesposobljenosti se jemlje po pohabi ali velikosti obolenja.

* * *

To navodilo stopi v veljavo z dnem, ko se razglasi v «Službenih Novinah».

V Beogradu, dne 6. julija 1929.;

St. br. 55.480.

Minister za socialno politiko in narodno zdravje:

dr. M. Drinković s. r.

Razglasi raznih uradov in oblastev.

St. 1449.

1393 3—2

Razglas.

Druga javna ustna licitacija za napravo gramoza na državni Ptujski cesti na progi od Rošnje do Spuhlje in za napravo in vožnjo gramoza na progi od mostu čez Pesnico do železniškega prelaza pri Veliki Nedelji se bo vršila v petek dne 16. avgusta 1929. z začetkom ob 8. uri v pisarni okrajnega zastopa v Ptuj.

Natančni pogoji so interesantom na vpogled pri tehnični sekciji v Mariboru in pri okrajnem zastopu v Ptuj med uradnimi urami do licitacije.

Tehnična sekcija v Mariboru,

dne 31. julija 1929.

St. 1690.

1392 3—2

Razglas o drugi ustni licitaciji za prevzem popravil lesenih mostov št. 3 v km 213.440, št. 17 v km 221.213 in št. 18 v km 221.755 na Varaždinski državni cesti pri Dolnji Lendavi.

Ker prva licitacija ni uspela, se razpisuje po odloku oblastne tehnične uprave v Ljubljani št. 3558 z dne 22. maja 1929, s skrčenim rokom druga ustna licitacija, ki se bo vršila v petek dne 16. avgusta 1929. ob 9. uri pri sreskem načelniku v Dolnji Lendavi ob istih pogojih, ki so veljali za prvo dražbo. Proračunska cena je 72.432 Din.

Popolni razglas je natisnjen v Uradnem listu 71 z dne 12. julija 1929.

Tehnična sekcija v Murski Soboti,

dne 31. julija 1929.